

Motivacija djece i mladih za sudjelovanje u folklornim ansamblima

Hodalić, Dominik

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:251:505784>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-23**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU
ODSJEK ZA GLAZBENU UMJETNOST
SVEUČILIŠNI DIPLOMSKI STUDIJ GLAZBENE PEDAGOGIJE

DOMINIK HODALIĆ

**MOTIVACIJA DJECE I MLADIH ZA
SUDJELOVANJE U FOLKLORNIM ANSAMBLIMA**

DIPLOMSKI RAD

MENTOR:

izv. prof. dr. sc. Jasna Šulentić Begić

Osijek, 2024.

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. TEORIJSKI DIO	2
2.1. FOLKLOR – ODREĐENJE POJMA	2
2.2. FOLKLORNI ANSAMBLI U HRVATSKOJ.....	3
2.2.1. Panonska zona.....	3
2.2.1.1. <i>Folklorni ansambl „Koprivnica“, Koprivnica</i>	3
2.2.2. Dinarska zona.....	7
2.2.2.1. <i>Folklorni ansambl „Dr. Ante Starčević“, Gospić</i>	7
2.2.3. Jadranska zona	8
2.2.3.1. <i>Folklorni ansambl „Lindo“, Dubrovnik</i>	9
2.3. SLOBODNO VRIJEME DJECE I MLADIH I IZVANNASTAVNE I IZVANŠKOLSKE AKTIVNOSTI.....	11
2.3.1. Folklorni ansambl kao izvannastavna i izvanškolska aktivnost djece i mladih.....	14
2.3.1.1. <i>Folklorni ples</i>	17
2.3.1.2. <i>Instrumentalni sastavi</i>	19
2.3.1.3. <i>Vokalne skupine</i>	21
3. EMPIRIJSKI DIO	23
3.1. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA.....	23
3.1.1. Opis istraživanja i uzorak	23
3.1.2. Cilj istraživanja, istraživačka pitanja i hipoteze.....	23
3.1.3. Instrument i statistički postupak.....	24
3.2. ANALIZA I INTERPRETACIJA REZULTATA	25
4. ZAKLJUČAK	38
5. LITERATURA	39
6. PRILOG	42

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja, Dominik Hodalić, potvrđujem da je moj diplomski rad pod naslovom Motivacija djece i mladih za sudjelovanje u folklornim ansamblima te pod mentorstvom izv. prof. dr. sc. Jasne Šulentić Begić rezultat isključivo vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da nijedan dio diplomskog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranog rada pa tako ne krši ničija autorska prava. Također, izjavljujem i da nijedan dio ovoga diplomskog rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

U Osijeku 23. rujna 2024.

Potpis

Sažetak

Motivacija djece i mladih za sudjelovanje u folklornim ansamblima

Hrvatska, koja je mala država, ima zavidnu i bogatu folklornu tradiciju. Svaka hrvatska zona ima svoje običaje koji su u nekim slučajevima potpuno različiti od običaja neke druge zone unutar države. Svaka regija, pa i mikroregija, ima svoju vlastitu narodnu nošnju, pjesmu i ples po kojima je prepoznatljiva. Tome u prilog ide i činjenica da svaka općina i grad ima svoje kulturno-umjetničko društvo ili folklorni ansambl. U okviru rada provedeno je istraživanje čiji je cilj bio doznati što motivira članove za sudjelovanje u folklornim ansamblima i kakvi su njihovi stavovi o vježbanju repertoara i o javnim nastupima. Istraživanje je provedeno anketiranjem članova Folklornog ansambla „Koprivnica“ iz Koprivnice i HPD-a „Ferdo Rusan“ iz Virja. Rezultati istraživanja pokazali su kako više od polovice sudionika istraživanja u užoj obitelji ima nekoga tko se bavio ili se bavi glazbom, dvije trećine pleše, njih polovica pjeva, a više od trećine članova svira u ansamblu. Što se tiče trajanja, više od polovice sudionika istraživanja članovi su ansambla najmanje tri godine. Nadalje, istraživanje je pokazalo kako su putovanja, druženje i nastupi najčešći, ali i najomiljeniji razlog upisa u folklorno društvo. Mladi članovi u odnosu na djecu članove prosječno su iskazali manji stupanj slaganja s tvrdnjom da vole nastupati jer ih gledaju rodbina i prijatelji. Članovi koji u ansamblu ne sviraju u usporedbi sa sviračima prosječno su iskazali znatno viši stupanj slaganja s tvrdnjama da su se u ansambl uključili zbog plesanja, pjevanja i narodne nošnje, kao i s tvrdnjama da ih javni nastupi dodatno motiviraju za sudjelovanje u folklornom ansamblu, da vole nastupati jer tada pokazuju sve što znaju i jer uživaju u nastupima. Plesači su pri upisu u folklorni ansambl bili znatno motiviraniji zbog narodne nošnje, a i zbog toga jer se u ansamblu pleše i pjeva. Članovi koji su dio ansambla tri ili više godina prosječno su iskazali viši stupanj slaganja s tvrdnjom da su se u ansambl upisali zbog želje za putovanjem.

Ključne riječi: folklorni ansambl, motiviranost djece i mladih, kulturna baština Hrvatske

Abstract

Motivation of children and young people to participate in folklore ensembles

Croatia, a small country, has an enviable and rich folklore tradition. Each Croatian zone has its own customs, which in some cases are completely different from those of another zone within the state. Each region, including the microregion, has its own folk costume, song and dance by which it is recognizable. This is accompanied by the fact that each municipality and city has its own cultural and artistic society or folklore ensemble. The aim of the paper was to find out what motivates members to participate in folklore ensembles and how they feel about repertoire training and public appearances. The survey was conducted by interviewing members of the Folklorni ansambl "Koprivnica", folklore ensemble from Koprivnica and the HPD "Ferdo Rusan", folklore ensemble from Virje. The results of the survey showed that more than half of the participants in the research in the immediate family had someone who was in or is in the music business, two thirds of them were dancing, half of them were singing, more than a third of the members were playing in the ensemble. In terms of duration, more than half of the research participants have been members of the ensemble for at least three years. Furthermore, the survey showed that travel, socializing and appearances are the most common but also the most favourite reason for enrolment in the folklore society. On average, youths have shown less agreement than children members who claim to love performing because they are viewed by relatives and friends. Members who do not play in the ensemble showed on average a much higher degree of agreement than the players with the claims that they joined the ensemble because of dancing, singing and folk costumes, as well as with the claims that public appearances additionally motivate them to participate in the folklore ensemble, that they like to perform because they show everything they know and because they enjoy appearances. When enrolling in the folklore ensemble, the dancers were much more motivated by the folklore costumes and also because they dance and sing in the ensemble. Members who have been in the ensemble for three years or more have expressed an average higher degree of agreement with the claim that they enrolled in the ensemble because of their desire to travel.

Keywords: folklore ensembles, motivation of children and young people, cultural heritage of Croatia

1. UVOD

Sudjelovanje u folkloru zahtijeva pažnju, trud, upornost, maštu, kreativnost, ali i želju za scenskim nastupom. Dječje folklorno stvaralaštvo izvodi se kroz pjesmu i ples uz elemente narodne kulture putem brojalica, uspavanki, dječjih pjesama, dječjih igara s pjevanjem te narodnih običaja. Folklorno nasljeđe bitno je radi očuvanja kulturne tradicije, stoga su učitelji i voditelji folklornih ansambala važni za poticanje i njegovanje folklora kao izvannastavne i izvanškolske aktivnosti (Filipović, 2019). Gledano s pedagoškog aspekta, glazbene izvannastavne i izvanškolske aktivnosti idealno su mjesto u kojemu učenici mogu razvijati interkulturalnu kompetenciju. Naime, glazba se razvijala stoljećima pri čemu su se ispreplitale najrazličitije kulture, pa je tako glazba u samoj svojoj biti interkulturalna umjetnost. U današnje, moderno doba lakše je putovati s jednog kraja svijeta na drugi pa tako dolazi i do velikih migracija ljudi. Teško da će nečija kulturalno „čista“ glazba, pa čak i tradicijska glazba, ostati imuna na utjecaje različitih stilova iz cijeloga svijeta (Begić i Šulentić Begić, 2019).

Rad je podijeljen na dva dijela, teorijski i empirijski. Teorijski dio podijeljen je na sljedeća poglavlja: *Folklor – određenje pojma, Folklorni ansambli u Hrvatskoj, Panonska zona, Folklorni ansambl „Koprivnica“, Koprivnica, Dinarska zona, Folklorni ansambl „Dr. Ante Starčević“, Gospić, Jadranska zona, Folklorni ansambl „Lindó“, Dubrovnik, Slobodno vrijeme djece i mladih i izvannastavne i izvanškolske aktivnosti, Folklorni ansambli kao izvannastavna i izvanškolska aktivnost djece i mladih, Folklorni ples, Instrumentalni sastavi, Vokalne skupine*. U empirijskom dijelu rada istražit će se stavovi djece i mladih o tome što ih motivira za sudjelovanje u folklornim ansamblima te će se utvrditi moguće statistički značajne razlike u stavovima uzevši u obzir određene sociodemografske varijable. Članovi dva folklorna društva ispunjavali su anonimni anketni upitnik. Analiza dobivenih rezultata temeljila se na unaprijed postavljenim istraživačkim pitanjima i hipotezama. Rezultati istraživanja obrađeni su kvalitativnom i kvantitativnom analizom te se došlo do određenih zaključaka koji su prikazani u zadnjem dijelu rada.

2. TEORIJSKI DIO

2.1. FOLKLOR – ODREĐENJE POJMA

Folklorna (tradicijska) glazba jest vrsta glazbe koja odražava glazbenu tradiciju (folklor) pojedinoga naroda. Tradicija se u prošlosti prenosila usmenom predajom – roditelji, bake i djedovi od malena su djecu učili pjesme, plesove i igre kojima su se i oni igrali u mladosti, pa tako danas imamo razne običaje utkane u svakodnevicu koji su nastajali stotinama godina. Tradicijska glazba nastajala je i kao rezultat ratova i osvajanja teritorija velikih sila „koje su sa sobom donijele svoje običaje, instrumente i kulturu“ (Hodalić, 2023: 2).

Folklorna glazba prisutna je u ljudskoj povijesti od pamtivijeka te se u njoj odražava način razmišljanja i stil života ljudi koji su je stvarali, očuvali i prenosili. Ona je dio običaja i obreda vezanih uz svakodnevicu i važne događaje u životu pojedinca. Svaka osoba u svom se životu susrela s folklornom glazbom, najviše u djetinjstvu, pa se zato pretpostavlja da se ljubav i ponos prema tradiciji i očuvanju iste usađuje od najranije dobi mladim naraštajima usmenom predajom, dakle s koljena na koljeno (Čapo Žmegač i sur., 1998 prema Tatai, 2021) kroz ples, pjesmu i instrumente. Ipak, tradicijska glazba melografskim bilježenjem i notacijom ostaje zapisana za daljnje izvođenje i obradu.

Hrvatska ima bogatu tradicijsku glazbu upravo zbog toga što se prostire kroz razna etnička i geografska podneblja pa su tako veliku ulogu u stvaranju tradicijske glazbe imali instrumenti. Melodijska linija tradicijskih pjesama prilagođavala se mogućnostima pojedinog instrumenta koji bi bio u pratnji (Hodalić, 2023). „Tradicijska glazba je temeljna glazba određenog naroda. Preko nje se upoznaje određena tonska građa, tematika i svrha korištenja glazbe u tradiciji jednog naroda. U prošlosti se prenosila usmenim putem, a u današnje vrijeme tradicijska glazba postala je dio odgojno-obrazovnog sustava. Na taj se način djeca i mladi upoznaju s vlastitom tradicijom i tradicijom drugih kultura i naroda te ujedno stječu interkulturalnu kompetenciju“ (Hodalić, 2023: 1).

2.2. FOLKLORNI ANSAMBLI U HRVATSKOJ

Hrvatska, koja je mala država, ima zavidnu i bogatu tradiciju prožetu kroz najrazličitije instrumente, tonsku građu i način izvođenja glazbe. Iako je Hrvatska mala zemlja, svaka zona ima svoje običaje koji su u nekim slučajevima potpuno različiti od običaja neke druge zone unutar države. Za to je zaslužna povijest, ali i sam prostor koji je bio na „meti“ različitih naroda i kultura koje su se utkale u izvorni folklor i postale dijelom njega. Svaka regija, pa i mikroregija, ima svoju vlastitu narodnu nošnju, pjesmu i ples po kojoj je prepoznatljiva. Tome u prilog ide i činjenica da svaka općina i grad ima svoje kulturno-umjetničko društvo ili folklorni ansambl. Proučavajući folklorne ansamble u Hrvatskoj vidimo njihove bogate i raznolike običaje.

Folklorna glazba u Hrvatskoj podijeljena je po folklornim zonama, a unutar folklornih zona nalaze se folklorne regije. Postoje tri folklorne zone, a to su panonska, dinarska i jadranska zona (Čapo Žmegač i sur., 1998 prema Tatai, 2021). U nastavku ćemo iz svake zone ukratko predstaviti po jedan folklorni ansambl.

2.2.1. Panonska zona

Panonska folklorna zona obuhvaća sljedeće folklorne regije: Podravina, Zagorje, Međimurje, Moslavina, Prigorje, Pokuplje, Slavonija, Baranja, Bačka, Posavina, Srijem (Čapo Žmegač i sur., 1998 prema Tatai, 2021). U daljnjem tekstu predstaviti ćemo *Folklorni ansambl „Koprivnica“*.

2.2.1.1. *Folklorni ansambl „Koprivnica“, Koprivnica*

„Bogatu folklornu baštinu Podravine i Koprivnice njeguje, unapređuje i promiče Folklorni ansambl »Koprivnica«. Osim što potiče plesne i glazbene sposobnosti svojih građana, doprinosi međugeneracijskoj solidarnosti i toleranciji. Ansambl u suradnji s kulturnim, gradskim i županijskim ustanovama daje snažan doprinos razvoju kulturnog amaterizma u gradu i županiji“ (Šešić i Remenar, 2021: 165).

„Do početka 1981. godine u gradu Koprivnici djelovala su dva kulturno-umjetnička društva: Kulturno-umjetničko društvo »Bratstvo« i Omladinsko kulturno-umjetničko društvo »Fran Galović«. Oba društva nastavljala su tradiciju ranijeg organiziranog kulturnog djelovanja u Koprivnici koje je djelovalo od kraja 19. stoljeća. No, zbog niza poteškoća u radu – od nedostatka stručnih voditelja, članova, prostora za uvježbavanje i financijskih sredstava – dolazi do spajanja navedenih društava. Dana 1. veljače 1981. godine održana je osnivačka skupština novog društva naziva Kulturno-umjetničko društvo u Koprivnici. Samim članovima dalo se vremena da se ime iskristalizira“ (Šešić i Remenar, 2021: 165).

Započelo je okupljanje članstva i stotinjak amatera priključilo se u novoosnovane grupe:

- ženski vokalni sastav i dječji tamburaški sastav
- dječja folklorna grupa nižeg i višeg uzrasta te odrasla folklorna grupa
- dramsko-recitatorska grupa.

„1. travnja 1982. godine društvo se predstavilo javnosti cjelovečernjim programom pod nazivom »KUD u Koprivnici – svome gradu«, a dvorana Domoljub bila je premala da primi sve zainteresirane. Na radost svih građana, cjelovečernji koncert ponavlja se svake godine sve do danas“ (Šešić i Remenar, 2021: 166).

Iz generacije u generaciju prenosilo se znanje i ljubav prema narodnoj baštini i tradiciji. Povećavao se broj koreografija i koncerata te se podizala kvaliteta izvedbi pa je i krajem 2011. godine kulturno-umjetničko društvo promovirano u ansambl pod nazivom *Folklorni ansambl „Koprivnica“*.

„Kriteriji za dobivanje statusa folklornog ansambla bili su kvaliteta rada i širina programa, broj samostalnih koncerata, mogućnost samostalnog organiziranja i izvođenja cjelovečernjeg koncerta te kvaliteta izvedbe koreografije u svakom njezinom segmentu: plesu, pjesmi, glazbi i narodnoj nošnji. Dobivanje statusa ansambla veliko je priznanje, ali i obveza voditeljima i članovima, plesačima, pjevačima i sviračima. Ovo značajno priznanje struke na koncertu, uz nadahnut govor, obznanio je prof. Andrija Ivančan“ (Šešić i Remenar, 2021: 166).

Ansambel je dio svoga stvaralačkog opusa zavičajne kulturne baštine zabilježio i na nosačima zvuka:

- *Hrvatska škrinja*, 2002. godine
- *Iz koprivničkog cvetnjaka*, 2008. godine
- *Iz podravskog cvetnjaka*, 2018. godine.

Važno je spomenuti kako Folklorni ansambl „Koprivnica“ na repertoaru ima zavidan broj koreografija:

- *Zorja, moja zorja*, pjesme i plesovi Podravine (Nada Šešić, Antal Papp)
- *Zorja, moja zorja*, pjesme i plesovi Podravine vezani uz odlazak mladića u vojsku (Nada Šešić, Ivan Martinčević, Mihael Kivač)
- *K večeri si pojedem*, pjesme i plesovi Podravine (Nada Šešić, Ivan Martinčević)
- *Kam se si junaki z doma otpravljajo*, pjesme i plesovi Podravine vezani uz odlazak mladića u austrougarsku vojsku (Nada Šešić, Ivan Martinčević, Mihael Kivač)
- *Oj kopina, trnina*, pjesme i plesovi Podravine (Nada Šešić, Ivan Martinčević, Mihael Kivač)
- *Lepa deklica žito dožela*, pjesme i plesovi koprivničke Podravine vezani uz običaj žetve (Nada Šešić, Ivan Martinčević, Mihael Kivač)
- *Otprete nam majka te bele dvorove*, svadbeni običaji Podravine (Nada Šešić, Antal Papp)
- *Spremaj mi ruho majko ti*, pjesme i plesovi svadbenih običaja Podravine (Nada Šešić, Mihael Kivač)
- *Zbira junak deklice*, podravske polke i čardaši (Nina Šešić Mežnarić, Antal Papp, Mirko Tkalčec)
- *Iz ždalskih vrtova*, pjesme i plesovi mjesta Ždala, Podravina (Nina Šešić Mežnarić, Ivica Martinčević, Mirko Tkalčec)
- *Lepi plavi napršnjak*, dječje igre, pjesme i plesovi Podravine (Nada Šešić, Mirko Tkalčec)
- *Lako tebi dušo*, dječje pjesme i plesovi Podravine (Nada Šešić, Antal Papp)

- *Al smo bili dobri*, dječje igre, brojalice i pjesme iz Podravine (Nada Šešić)
- *Iz podravskog dvorišta*, dječje igre, brojalice i pjesme iz koprivničke Podravine (Nada Šešić)
- *Trnovec, Trnovec, sađena vulica*, dječje igre, pjesme i plesovi koprivničke Podravine (Nada Šešić, Mirko Tkalčec)
- *Durđe viče, konja vije*, pjesme i plesovi Podravine vezani uz običaj Jurjeva (Nada Šešić, Mirko Tkalčec, Darija Vrzić)
- *Došle jesu Ivanjčice*, pjesme i plesovi Podravine vezani uz običaj Ivanja (Nada Šešić, Antal Papp, Mihael Kivač)
- *Oj, ti mladi paune*, dječje igre, pjesme i plesovi Podravine (Nada Šešić, Antal Papp)
- *Igra se kolo*, dječje igre, pjesme i plesovi Međimurja (Nada Šešić, Mihael Kivač)
- *V međimurski zdenci*, motivi iz Međimurja (Nada Šešić, Darija Vrzić, Mihael Kivač, Tihomir Klauček)
- *Julijuša deneka dvanaestoga*, pjesme i plesovi Međimurja (Nina Šešić Mežnarić, Ivan Martinčević i Mirko Tkalčec)
- *Na Ivaje v Gorčeni proščeje*, pjesme i plesovi Međimurja (Nada Šešić, Antal Papp, Mihael Kivač)
- *Kiša pada, rosna trava*, motivi iz Slavonije (Nada Šešić, Antal Papp)
- *Oj, Ivane Ivančiću*, dječje igre, pjesme i plesovi Slavonije (Nada Šešić, Antal Papp)
- *Ajde druge da igramo*, pjesme i plesovi Slavonije (Nikola Kramar, Nina Šešić Mežnarić Ivan Martinčević)
- *U Torjanci nađoh dragu*, pjesme i plesovi Baranje (Enrih Merdić, Filip Merdić)
- *S one strane Dunava*, pjesme i plesovi Baranje (Nada Šešić, Julije Njikoš, Mihael Kivač)
- *Hrvatsko salonsko kolo* (Nada Šešić, Nikola Novosel, Tihomir Klauček)
- Johann Strauss: *Na lijepom plavom Dunavu* (Nada Šešić, Tihomir Klauček)
- *Igrajte nam mužikaši*, motivi iz Hrvatskog zagorja (Nada Šešić, Antal Papp)
- *Zbirajte mi majka škrinjicu*, pjesme i plesovi Hrvatskog zagorja (Nina Šešić Mežnarić, Mihael Kivač)

- *Lepa moja gorica zelena*, pjesme i plesovi Hrvatskog zagorja (Nada Šešić, Mihael Kivač, Darija Vrzić)
- *Ajde Ive, ajde Vince*, pjesme i plesovi Hrvata Bunjevaca (Nada Šešić, Mihael Kivač)
- *Podvikuje bunjevačka vila*, pjesme i plesovi Hrvata Bunjevaca (Davor Dulić, Pere Ištvančić).

2.2.2. Dinarska zona

Dinarska folklorna zona uključuje Gorski kotar, Liku, Banovinu, Kordun, Žumberak, dalmatinsko zaleđe te područje nastanjeno Hrvatima u zapadnoj, središnjoj i južnoj Bosni i Hercegovini (Čapo Žmegač i sur., 1998 prema Tatai, 2021). U daljnjem tekstu predstaviti ćemo *Folklorni ansambl „Dr. Ante Starčević“* iz Gospića.

2.2.2.1. *Folklorni ansambl „Dr. Ante Starčević“, Gospić*

U veljači 1996. godine, odmah nakon završetka Domovinskog rata, Pučko otvoreno učilište „Dr. Ante Starčević“ iz Gospića pokreće rad folklorne sekcije s voditeljicom i koreografkinjom, bivšom članicom ansambla „Lado“, gđom. Marijom Rukavinom. Nakon istraživačkog rada po terenu u potrazi za originalima ženske i muške narodne nošnje te za pjesmama i plesovima uspješno smo okupili nekoliko vrijednih originala i zapisali više narodnih pjesama i plesova iz bliže okolice Gospića.¹

U stručnoj radionici za izradu narodnih nošnji u Velikoj Gorici izradili su dosta uspješne rekonstrukcije, a potom su, u okviru naših mogućnosti, otkali još četiri ženske suknje za djevojke

¹ Pučko otvoreno učilište „Dr. Ante Starčević“, Gospić. Preuzeto s: <https://www.pou-gospic.hr/folklorni-ansambl-dr-ante-starcevic/>

i četiri za žene, a još im je namjera otkati tkaninu i za četiri suknje za starije žene, jer su se te nošnje razlikovale po izboru boja i mustrica u tkanju.²

Za najkvalitetniju sačuvanu žensku i mušku nošnju dobili su i priznanje „Hrvatska tkanica“ u Senju, 26. veljače 1998. godine, a u sklopu televizijske emisije „Lijepom našom“. Pridruživanjem tamburaške skupine „Taliri“ folklorna skupina dobiva novi naziv: *Folklorni ansambl „Dr. Ante Starčević“*. Tijekom rada usvojili su više ličkih pjesama i plesova, a uvježbali su i scenski prikaz „Ličko prelo“. Da bi spasila od zaborava izgled nekadašnje svadbe u Lici, voditeljica Marija Rukavina osmislila je i scenski prikaz „Lička svadba“. „Ličko prelo“ scenski je prikaz starog narodnog običaja u kojem je prikazano na koji su se način zabavljali mladi tijekom dugih zimskih mjeseci. Ansambl već dvadeset dvije godine uspješno radi s četrdesetak članova.³

Osim nastupa u Gospiću i okolnim mjestima, rado su pozivani i u druge gradove gdje žive Ličani, preko Zavičajnih udruga Slavonski Brod, Sisak, Požega i dr. Također gostuju i sudjeluju i na Smotrama folkloru u Vinkovcima, Đakovu, Puli, Osijeku, Gornjoj Gračenici, Metkoviću, Baškoj (Krk), Otočcu i dr. Sudjelovali su i na raznim drugim manifestacijama diljem Hrvatske, ali i u Bosni i Hercegovini, Njemačkoj, Italiji itd. Gdje god su bili, uspješno su odrađivali dogovoreni program, popraćeni ovacijama i aplauzom. Lijepo primljeni i ispraćeni, sretno su se vraćali u Gospić, puni lijepih i nezaboravnih dojmova.⁴

2.2.3. Jadranska zona

Jadranska folklorna zona obuhvaća priobalje i jadranske otoke (Čapo Žmegač i sur., 1998 prema Tatai, 2021). U daljnjem tekstu predstaviti ćemo *Folklorni ansambl „Lindo“* iz Dubrovnika.

² Pučko otvoreno učilište „Dr. Ante Starčević“, Gospić. Preuzeto s: <https://www.pou-gospic.hr/folklorni-ansambl-dr-ante-starcevic/>

³ Isto.

⁴ Isto.

2.2.3.1. *Folklorni ansambl „Lindo“, Dubrovnik*

Počeci organiziranih folklorno-amaterskih aktivnosti u Dubrovniku bilježe se u drugoj polovici 20. stoljeća, kada se u školskim ustanovama kao dio izvannastavnih, odnosno tjelesnih aktivnosti organiziraju manje folklorne sekcije. Nositelji takvih programa rijetki su učitelji i nastavnici koji posjeduju izražen senzibilitet za očuvanje i prezentaciju tradicijske folklorne baštine.⁵

U suradnji s lokalnom Omladinskom organizacijom Dubrovnik uspostavljena je 1963. godine folklorna skupina koja je u Pedagoškoj gimnaziji okupila desetak djevojaka. Voditelj i harmonikaš te skupine bio je hrvatski ročnik iz dubrovačke vojarne, Marijan Hudek. Tek nastala folklorna skupina uključivala je samo plesačice koje su plesale i muške i ženske plesne dionice. Djevojke nižega rasta plesale su ženske plesne dionice, a one višega rasta muške plesne dionice. Uspostavljena folklorna skupina nije imala odgovarajuće narodne nošnje u kojima bi djevojke plesale, pa se za potrebe prvih javnih nastupa u kazalištu posuđivala improvizirana odjeća s redizajniranim tradicijskim elementima. Djevojke koje su plesale ženske plesne dionice nosile su bijele košulje – haljine, s pregačama i pojasom, a one koje su plesale muške plesne dionice nosile su kratke bijele košulje s prslucima, duge tamne hlače, čizme i kape na glavama. Plesne probe održavale su se u prostorijama sportske dvorane Pedagoške gimnazije. Kao rezultat svojega djelovanja folklorna je skupina 1964. održala dva javna nastupa: prvi u Pedagoškoj gimnaziji, a drugi u garnizonskoj vojarni u povodu Međunarodnog praznika rada, prvoga svibnja. Nakon odsluženja vojnog roka Marijan Hudek morao je napustiti Dubrovnik, pa je bilo potrebno naći novoga voditelja. Stariji vojni ročnici Marijan Hudek i Luka Obradović, zaduženi za kulturni program vojarne, prepoznali su tek pristiglog ročnika Sulejmana Muratovića i predložili ga Omladinskom komitetu 1964. godine. Još kao student ekonomije u Zagrebu, Sulejman Muratović plesao je u amaterskoj skupini folklornog ansambla „Lado“, a zatim je bio i suosnivač Zagrebačkoga folklornog ansambla „Koleda“. Njegovo plesno iskustvo i znanje umnogome su odredili i budući smjer ove folklorne skupine.⁶

⁵ Povijest Folklornog ansambla „Lindo“. Preuzeto s: <https://www.lindjo.hr/povijest>

⁶ Isto.

Od turističkog društva, putničke agencije, turističkog saveza i fonda za turizam dobivena su sredstva za kupnju narodnih nošnji i instrumenata. Nabavljeno je tako 37 primjeraka muških narodnih nošnji i 43 primjerka ženske narodne nošnje iz različitih krajeva ondašnje države – primjerice, bunjevačka narodna nošnja iz Vojvodine, posavska narodna nošnja iz Hrvatske, valpovačka narodna nošnja iz Hrvatske, rugovska narodna nošnja s Kosova, narodna nošnja iz Povardarja, te narodna nošnja Mariova iz Makedonije. Povećao se i broj članstva na njih tridesetak, a u djelovanje se uključilo i osam glazbenika iz Gradskog orkestra. Plesačice su od samog početka bile podijeljene na velike i male plesačice, a s obzirom na to da je muških plesača nedostajalo, na ispomoć su dolazili i vojnici iz garnizona. Iste, 1965. godine, kada je i osnovan, Ansambl je održao i prvi nastup za inozemne goste u restoranu Jadran, a 29. studenoga 1965., u povodu Dana Republike, nastupio je i u Radničkom domu. Plesne probe održavale su se u dvoranama nekadašnje Preparandije, Glazbene škole Luke Sorkočevića, Gimnazije, zgrade Sloge u ulici Miha Pracata, u Revelinu, Galeriji, pa i u Lazaretima, tako da je problem pronalaska odgovarajućih prostorija i dvorana pratio Ansambl već od samih početaka.⁷

Najveći uspon Ansambl je doživio u razdoblju od 1970. do 1985. godine. Već 1974. „Lindó“ je ostvario 88 nastupa s više od 30.000 posjetitelja, a osim redovitih nastupa ponedjeljkom i petkom, te nastupa na Dubrovačkim ljetnim igrama, nastupao je i u brojnim hotelima u gradu i okolici (hotel Plat, hotel Croatia i drugi), kao i na Jadrolinijinim brodovima „Dalmacija“, „Jedinstvo“ i „Istra“, te na kruzeru bergenske parobrodne kompanije. Uobičajeni nastupi u Revelinu, na terasi ili u unutrašnjosti tvrđave, mogli su ugostiti najviše 500 posjetitelja, no 1980-ih godina broj posjetitelja je, zahvaljujući turističkim skupinama, mogao biti i znatno veći – do 1500 posjetitelja. U takvim slučajevima plesni nastup organizirao se u sportskoj dvorani u Gospinu polju. Broj članova svake se godine sve više povećavao pa tako 1980. „Lindó“ broji više od 400 članova koji djeluju u dvama glazbenim i četirima plesnim sastavima. Osim toga, iste godine „Lindó“ na repertoaru ima više od 30 koreografija, a u fundusu posjeduje 500 narodnih nošnji i 50 instrumenata.⁸

Danas „Lindó“ ima 400 članova, podijeljenih na tri pripremna sastava, izvođački sastav i dječju skupinu „Lindovo blago“. Za prigodne i obljetničke nastupe stalnom članstvu pridružuje se

⁷ Povijest Folklornog ansambla „Lindó“. Preuzeto s: <https://www.lindjo.hr/povijest>

⁸ Isto.

i veteranska skupina. Od osnutka do 2018. godine kroz „LindŒo“ je prošlo više od 3000 članova – plesača, pjevača i glazbenika. Folklorni ansambl „LindŒo“ bio je i ostao simbol grada Dubrovnika i susretište brojnih naraštaja Dubrovčana te jedinstveno mjesto na kojem se tradicijska kultura Hrvatske na poseban način trajno njeguje i čuva.⁹

2.3. SLOBODNO VRIJEME DJECE I MLADIH I IZVANASTAVNE I IZVANŠKOLSKE AKTIVNOSTI

U *Enciklopedijskom rječniku pedagogije* (1963 prema Čunović, 2016: 7) pojam slobodnog vremena tumači se kao „vrijeme u kojem je pojedinac potpuno slobodan i kad vrijeme može ispunjavati i oblikovati prema vlastitim željama, a ne prema vanjskoj nuždi ili po nekoj za život neophodnoj potrebi“. „O pojmovnom određenju slobodnog vremena postoje različita mišljenja. Za neke je ono vrijeme koje pojedinac ima na raspolaganju bez ikakve obveze. Prema drugima slobodno je vrijeme prilika za ostvarenje čovjekove slobode i osobnog razvoja. Neki upozoravaju na opasnost kada se slobodno vrijeme svede na pasivno korištenje raznolikih sadržaja koji se nude. Danas nije problem kako doći do slobodnog vremena, već kako ga ispuniti“ (Rosić, 2005 prema Čunović, 2016: 8). Vukasović (2001 prema Čunović, 2016) slobodno vrijeme definira kao vrijeme u kojem je određena osoba oslobođena obaveza i dužnosti prema obitelji, školi ili široj zajednici. To je vrijeme u kojem pojedinac sam odlučuje što će raditi i na koji će način iskoristiti svoj dan kada nema poslovnih i drugih obaveza.

U današnje vrijeme sve se više mijenja odnos školskog radnog vremena i slobodnog vremena djece i mladeži. Djeca su opterećena opširnim školskim obvezama pa postaje nužnost kvalitetnim sadržajima popuniti ostatak dana (Glavaš, 2021). Mladi čovjek kroz slobodno vrijeme otkriva svoje interese i sklonosti, upoznaje sebe i druge, slobodno razvija odnose prema drugima, prema sebi, prema sredini, na svojevrsan način upoznaje i razvija svoje potrebe, upoznaje i mijenja okolnosti, naročito za potvrđivanje i učvršćivanje svoga slobodnog vremena (Čunović, 2016). „Slobodno vrijeme mladih veliki je vremenski prostor. Svojom životnošću, sadržajima i oblicima

⁹ Povijest Folklornog ansambla „LindŒo“. Preuzeto s: <https://www.lindjo.hr/povijest>

primjenjiv je i interpoliran u život mladih. Ako je nedovoljno osmišljen i vođen, prostor slobodnog vremena može postati izvorištem neprihvatljivih ponašanja i ovisnosti. Stoga je važno pomaganje mladima u organizaciji i strukturiranju slobodnog vremena i uključivanje mladih u kreiranje programa. Valja pritom voditi brigu o njihovim stvarnim potrebama za zabavom, druženjem, ali i za aktivnostima koji sadržavaju izazove i istraživanje te iziskuju fizički i mentalni napor“ (Mlinarević i Gajger, 2010: 48).

„Izvannastavne aktivnosti posebni su programi koji se organiziraju i provode u školi, a izvanškolske aktivnosti čine različiti organizacijski i programski oblici okupljanja učenika u društvima, klubovima i drugim institucijama izvan škole“ (Cindrić, 1992 prema Filipović 2019: 35). One se organiziraju za zainteresirane učenike te učenik uključivanjem u izvannastavne aktivnosti ima priliku istraživati i sudjelovati u donošenju odluka, što može utjecati na razvoj njegova samopouzdanja i samoinicijativnog preuzimanja odgovornosti (Filipović, 2019). Roditelji često iz velike ponude izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti teško mogu odabrati odgovarajuću aktivnost za svoje dijete. Najvažnije je da prepoznaju stvarnu sklonost svoga djeteta te je usklade s njegovim sposobnostima i osobinama, uzimajući u obzir činjenicu da jake strane djeteta potiču razvijanje određenog talenta. Prije izbora aktivnosti potrebno je informirati se i razmisliti o nekim objektivnim mogućnostima – koje se aktivnosti nude, kojoj su dobi i kojem spolu namijenjene, ima li se dovoljno vremena za organizaciju svih ostalih aktivnosti, narušava li odabrana aktivnost plan mjesečnih rashoda, kako se dijete može uključiti i postoje li neke specifičnosti važne za uključivanje (Glavaš, 2021). Na primjer, ako dijete voli tenis, a u određenom mjestu ne postoji teniski klub, roditelj dijete može usmjeriti i prema nekoj drugoj aktivnosti koja je slična samom tenisu – primjerice, stolni tenis. Dijete će savladati motoriku i pravila tog sporta, a kada malo poraste može krenuti na tenis u obližnje mjesto koje nudi tu slobodnu aktivnost.

Cindrić (1992 prema Valjan Vukić, 2016: 35) navodi da su izvannastavne aktivnosti „različiti organizacijski oblici okupljanja učenika u slobodno izvannastavno vrijeme u školi, koje imaju pretežito kulturno-umjetničko, sportsko, tehničko, rekreacijsko i znanstveno (obrazovno) obilježje. Njima učenici zadovoljavaju svoje stvaralačke i rekreativne potrebe, a posebice stječu kulturu slobodnog vremena“. One omogućuju stvaralačko djelovanje učenika i nastavnika te značajno doprinose sveukupnom ostvarivanju odgojno-obrazovnih zadataka. Međutim, izvannastavne slobodne aktivnosti ne treba identificirati s aktivnostima u slobodnom vremenu „jer

one, još uvijek, nisu oslobođene »obvezatnosti« školskog rada, zahtjeva i nužnosti izvršavanja“ (Previšić, 1987 prema Valjan Vukić, 2016: 35). Stoga one kao takve nisu u suglasju s klasičnom definicijom slobodnog vremena, koja govori o vremenu koje pojedincu „...ostaje na raspolaganju izvan obiteljskih, radnih, društvenih i fizioloških dužnosti i potreba“ (Valjan Vukić, 2016: 35). Ipak, za razliku od redovite nastave, izvannastavne aktivnosti ipak pružaju mogućnost uvažavanja učeničkih interesa i potreba, pružaju slobodu stvaralačkog djelovanja te otvaraju put individualnom razvoju i inicijativnosti učenika. Prema tomu, izvannastavne aktivnosti valja temeljiti na slobodi izbora, dobrovoljnosti uključivanja te zadovoljstvu bavljenja određenom aktivnošću koja osigurava i osobni razvoj učenika. „Svi oblici izvannastavnih aktivnosti odvijaju se u slobodno vrijeme učenika. To je vrijeme kojim učenik raspolaže nakon zadovoljavanja svih drugih obaveza. Slobodno je vrijeme sredstvo i cilj odgoja. Njime se osigurava odmor, razonoda i razvoj slobodne ličnosti u cijelosti. Učenik se osposobljava za uočavanje, doživljavanje, vrednovanje i stvaranje kulturnih navika. Mladež potvrđuje svoje stvaralačke mogućnosti u literaturi, glazbi, pjevanju, sportu, plesu, scenskom izrazu itd. Jedno od obilježja jest sama djelatnost, tj. svaki mentalni ili motorički proces, što ovisi o vlastitoj aktivnosti učenika. Dakle, učenik nije pasivno biće koje samo reagira na izvanjske podražaje. I jedno i drugo pospješuje razvoj ličnosti“ (Cindrić, 1992 prema Filipović, 2019: 35). Kod planiranja aktivnosti jako je bitno povezati nastavne predmete u odgojno-obrazovnom smislu radi pozitivnog razvoja učeničkih kompetencija i kvalitetnijeg usvajanja sadržaja. „Za uspješnu organizaciju i realizaciju izvannastavnih aktivnosti potrebno je poštovati sljedeća načela: dobrovoljnost pristupa i istupa, slobodu izbora aktivnosti (grupe, društva), zadovoljavanje individualnih sklonosti, organiziranost rada, samoaktivnost učenika, primjerenost oblika i sadržaja dobi i mogućnostima učenika, raznovrsnost aktivnosti, snošljivost (tolerantnost) i suradnju te sustavnost i smislenost“ (Cvitković Kalanjoš, 2020: 424).

Izvanškolske aktivnosti održavaju se izvan škole i učenik ima potpunu slobodu odabrati onu aktivnost koja ga interesira. Učenici se okupljaju u prostorima koji nisu povezani sa školom, a to mogu biti udruge, klubovi i dr. Aktivnosti mogu biti organizirane u partnerstvu sa školom, ali ne moraju. „One predstavljaju poveznicu između škole i društvene sredine, a angažman u njima dodatno djeluje na afirmaciju učenika, budući da se učenička aktivnost izvan škole priznaje kao da se ostvaruje u školi. Izvanškolske aktivnosti realiziraju određene programe rada i na taj način

ostvaruju pedagoški utjecaj na djecu i mlade koji u njima zadovoljavaju svoje potrebe i interese“ (Valjan Vukić, 2016: 35-36).

2.3.1. Folklorni ansambli kao izvannastavna i izvanškolska aktivnost djece i mladih

Cvitković Kalanjoš (2020) navodi da osim predmeta Glazbena kultura u osnovnoj školi možemo pronaći glazbene izvannastavne aktivnosti kao što su ples, zbor, glazbena slušaonica, instrumentalne i vokalne skupine, ali i folklor. Njih mogu pohađati svi učenici, bez obzira na svoje sposobnosti, a cilj im je što kvalitetnije ispunjavanje učeničkog slobodnog vremena izvan redovite nastave u školi. Brojna istraživanja o utjecaju izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti na razvoj učenika ističu pozitivne učinke, kao što su pozitivan utjecaj na učeničko samopouzdanje i na socijalnu komunikaciju s drugim učenicima (Filipović, 2019). Provedena su i istraživanja koja su se bavila folklornim ansamblima kao izvannastavnim ili izvanškolskim aktivnostima u kojima sudjeluju djeca i mladi.

Filipović (2019) provela je istraživanje zadovoljstva pohađanjem izvanškolske ili izvannastavne aktivnosti folklor na području Vukovarsko-srijemske županije, odnosno u Županji i Bošnjacima. Istraživalo se koliki broj učenika pohađa folklor kao izvanškolsku aktivnost te kakav je njihov doživljaj. Istraživanje je provedeno u kulturno-umjetničkom društvu „Tomislav“ i u kulturno-umjetničkoj udruzi „Kristal Sladorana“ koje nude folklor kao izvanškolsku aktivnost, te u Osnovnoj školi fra Bernardina Tome Leakovića koja nudi folklor kao izvannastavnu aktivnost. Filipović (2019) navodi kako su rezultati istraživanja pokazali da učenici koji pohađaju folklor kao izvannastavnu ili izvanškolsku aktivnost vole prisustvovati probama folkloru zbog zabave i zanimljivosti sadržaja, ali i raznolikosti plesova i pjesama s područja cijele Republike Hrvatske. Također, saznajemo da se tamo plešu plesovi izvan granica Vukovarsko-srijemske županije, pa čak i izvan granica Hrvatske (Banat, Martinjsko kolo, Bunjevačko kolo) te je to dodatan razlog odabira folkloru kod učenika. Prilikom javnog nastupa učenici se osjećaju ugodno i ponosno te se iz odgovora moglo iščitati kako bi folklor preporučili ostatku svojih prijatelja i poznanika jer smatraju da je folklor korisna aktivnost koja kvalitetno utječe na njih. Gotovo svi učenici smatraju

kako je važno razgovarati o običajima i tradiciji te poštuju tradiciju koju im prenose roditelji, bake i djedovi.

Šulentić Begić (2015) provela je istraživanje na temu dječjeg folklornog plesa kao čuvatelja tradicije. Autorica prvo prikazuje opise proba folklora (po tri probe u oba društva) u kojima sudjeluju djeca od osam do dvanaest godina. Dobiveni rezultati prikazuju da djeca s radošću dolaze na probe, zainteresirani su za rad i sudjelovanje, a dodatna motivacija je odlazak na smotre folklora. Autorica navodi kako se izvodi primjereni repertoar, a probe imaju odgojno-obrazovnu ulogu (upoznavanje s nošnjama, starim običajima, zastarjelicama itd.). Analizom anketnog upitnika autorica saznaje da velik broj učenika, tj. njih 40 % ne zna da postoje, 35 % je upoznato s postojanjem, a 25 % misli da u Županji ne djeluju folklorna društva. Shodno rezultatu, autorica smatra kako bi trebalo poraditi na animiranju i informiranju učenika o folklornim društvima. Što se tiče sudjelovanja učenika u kulturno-umjetničkim društvima, rezultati pokazuju kako je samo 11 učenika od njih 74 učlanjeno u folklorno društvo. Shodno rezultatu, autorica smatra kako je razlog tomu nedovoljna informiranost, brojne školske obveze i druge aktivnosti kojima se djeca bave te sveprisutni masovni mediji. U odnosu na pripadnost učenika sekciji folklornog društva, rezultati pokazuju da deset učenika pripada folklornoj sekciji, dok je samo jedan učenik pripadnik tamburaške sekcije. Razlozi zbog kojih se učenici uključuju u folklorno društvo u najvećoj su mjeri plesanje i narodne nošnje. Autorica navodi kako je iznenađujuća činjenica da je pjevanje kao razlog prijavljivanja u folklorno društvo odabralo tek dvoje učenika, s obzirom na to da je riječ o učenicima mlađe školske dobi čija je omiljena aktivnost pretežito pjevanje.

Gergorić (2022) provela je istraživanje na uzorku od 4602 ispitanika (N = 4602), od čega je 4240 učenika predmetne nastave i 362 učitelja Glazbene kulture iz svih hrvatskih županija, u kojem razmatra uključenost učenika u glazbene izvannastavne i izvanškolske aktivnosti u Republici Hrvatskoj. Ispitala je zastupljenost različitih oblika izvannastavnih glazbenih aktivnosti u školi i uključenost učenika u glazbene izvannastavne i izvanškolske aktivnosti. Rezultati istraživanja pokazali su da je najzastupljeniji tamburaški orkestar kojeg organizira 60 učitelja Glazbene kulture.

Mitrović (2015) provela je istraživanje postupkom anketiranja 32 učenika primarnog obrazovanja koji polaze folklorni ples u Kulturno-umjetničkom društvu „Šumari“ u Vinkovcima.

Cilj istraživanja bio je utvrditi koliko učenika ima preferenciju prema ovoj izvanškolskoj aktivnosti, koji su razlozi odabira iste te koje su im omiljene aktivnosti (pjesme, plesovi, igre) koje su naučili polazeći folklorni ples. Rezultati istraživanja ukazuju na to da je većina učenika kao razlog odabira folklornog plesa navela ljubav prema plesu, a učenici su se svojevrijedno odlučili na uključivanje. Zadovoljstvo učenicima čine i nastupi, tj. prilika da pokažu svojim najbližima pjesme, plesove i igre koje su naučili. Većina učenika smatra da bi i njihovi prijatelji iz razreda trebali polaziti folklorni ples zbog druženja.

Lučić (2014) provela je istraživanje dječjeg glazbenog folkloru u Osnovnoj školi Sikirevci kako bi saznala zašto se učenici odlučuju polaziti izvannastavnu aktivnost Mali folklor, koje su im omiljene aktivnosti te nastupaju li, imaju li nošnju i jesu li uključeni u folklorni ples i izvan škole. Podatci su prikupljeni pomoću anketnog ispitivanja, a promatrana su i tri sata izvannastavne aktivnosti Mali folklor kojeg polazi 17 učenika. Rezultati su pokazali da učenice više polaze Mali folklor nego učenici, a kao glavni razlog odabira ove aktivnosti učenici su istaknuli prisustvovanje priredbama folklornog plesa odraslih. Svi učenici su nastupali na školskim priredbama, a gotovo polovica njih sudjeluje i u folklornom društvu izvan škole. Dobiveni rezultati potvrdili su očekivanja kako se djevojčice više uključuju u rad folklornih društava i da je najčešći razlog uključivanja ljubav prema plesu. Sustavnim promatranjem Malog folkloru uočeno je da učenici rado uče nove, njima dotad nepoznate pjesme, plesove i igre, a posebna motivacija im je oblačenje nošnje povodom nastupa koji se održavaju u sklopu blagdana i školskih priredbi.

Jadan (2020) provela je istraživanje u devet osnovnih škola iz Hrvatskog zagorja, a sudjelovalo je osam učitelja Glazbene kulture. Cilj istraživanja bio je ispitati stavove i mišljenja učitelja razredne nastave i učitelja predmetne nastave Glazbene kulture u osnovnim školama Hrvatskog zagorja o folklornoj glazbi, tradiciji i kulturnim vrijednostima koje se provode kroz redovnu nastavu i izvannastavne aktivnosti te utjecaj folklorne glazbe i folklornog izričaja na učenike i njihovo obrazovanje. Iz dobivenih rezultata uočeno je kako se većina učitelja složila da učenici ne slušaju folklornu glazbu kod kuće te da je hrvatska tradicijska glazba u premaloj mjeri zastupljena na satovima Glazbene kulture. Također, ispitanici smatraju kako su učenici nedovoljno upoznati s folklornom glazbom kraja iz kojeg dolaze, tj. Hrvatskog zagorja, te smatraju kako bi bilo poželjno učenike usmjeriti učenje, prihvaćanju i poštivanju kulture i tradicije kraja iz kojeg dolaze.

Cvitković Kalanjoš (2020) provela je istraživanje čiji je cilj bio dobiti podatke o njegovanju folklorne baštine u nekim od oblika izvannastavne glazbene aktivnosti u osnovnim školama na području Ličko-senjske županije. U istraživanju se posebna pozornost dala prikupljanju mišljenja voditelja dječjih folklornih skupina o skupinama koje vode, problemima s kojima se susreću na probama i nastupima te uključivanju većeg broja djece u folklor. Podatci su prikupljeni izvedbom dubinskih intervjuova. Dobiveni rezultati prikazuju da najviše djece poticaje za pohađanje folkloru kao izvannastavne aktivnosti dobiva od roditelja koji su u većini slučajeva također uključeni u rad nekoga kulturno-umjetničkog društva te su im prenijeli svoja pozitivna iskustva. Također, doznajemo da su polaznici dječjeg folkloru u većini djevojčice, a razlog tomu je možda što djevojčice više vole plesne aktivnosti od dječaka. Međutim, u posljednjih nekoliko godina primijećen je i porast broja dječaka u folkloru. Na terenu se pokazalo da kod učenika osnovnih škola postoji interes za folklorne aktivnosti, ali ne u dovoljnoj mjeri jer većina djece, a pogotovo ona iz viših razreda osnovne škole, smatraju folklor nedovoljno interesantnom aktivnošću.

Cvitan (2020) provela je istraživanje intervjuirajući Folklorni ansambl Broda i Folklorni ansambl HKUD Željezničar, a intervjuirana je i studentica koja se prisjeća svojih dana provedenih u folklornom ansamblu u kojem je plesala kao dijete. Plesanjem se bavila 15 godina, od čega je šest godina plesala u dječjoj skupini. Cilj istraživanja bio je otkriti koliko su dječje igre s pjevanjem prisutne u folklornom društvu. Dobiveni rezultati pokazuju da je rad voditelja s djecom oba ansambla u nekim aspektima sličan, gotovo jednak, dok se u nekim aspektima mogu primijetiti razlike u pogledima te očekivanjima od djece. Naime, koreografije Folklornog ansambla Željezničar izgledaju više dotjerano od koreografija Folklornog ansambla Broda koje izgledaju izvornije.

2.3.1.1. *Folklorni ples*

Folklorni plesovi dio su folkloru pa tako i folklornih društava. Folklorni plesovi doživljavaju se kao integralni dio narodnog izričaja, u kombinaciji s nošnjom, frizurama, nakitom, pa i običajima. Folklorni ples ima veliku društvenu i odgojnu važnost jer se pomoću njega ljudi bolje upoznaju, šire se horizonti, razvija se multikulturalnost. U Hrvatskoj su s povijesnoga

gledišta na glazbeni folklor, ali i na ples, utjecali Iliri, Grci, Rimljani, Turci, Austro-Ugari i još brojni drugi narodi. Što se tiče geografskog položaja, Hrvatska se nalazi na granici srednje Europe, istočne Europe, Balkana i Sredozemlja, što je utjecalo na običaje, navike, jezik, odijevanje, stil rada i života, ali i na zabavu, tj. kulturu. Tako se u folkloru središnjeg, panonskog i mediteranskog dijela Hrvatske može uočiti utjecaj srednjoeuropskih zemalja, a u gorskoj Hrvatskoj utjecaj Balkana.¹⁰

Najčešći ples Hrvatske je kolo, tj. kružni ples u kojem plesači slijede jedan drugoga po zamišljenoj kružnici. Kola su u prošlosti imala ritualne značajke (godišnji kalendarski običaji povezani sa slavljenjem katoličkih svetaca), obiteljske značajke (prije svega svadba) ili su povezana s određenim radovima.¹¹

Narodni plesovi prema glazbenoj pratnji mogu biti:

- bez glazbene pratnje (nijemi plesovi) – glazbu stvaraju koraci i udarci nogu te nakit (nijema, mutava, šuplja kola)
- s glazbenom pratnjom, ali bez vokalne pratnje
- s glazbenom i vokalnom pratnjom
- samo s vokalnom pratnjom.

Plesovi se i drugačije mogu podijeliti, tj. na:

- solo ples
- ples u paru
- ples u trojkama/čtvorkama
- otvoreno i zatvoreno kolo.

Nadalje, plesovi mogu biti muški, ženski i mješoviti.

U Hrvatskoj narodni plesovi na pozornici su se pojavili tridesetih godina 20. stoljeća s ciljem promoviranja regionalnog ili nacionalnog identiteta na lokalnim, ali i međunarodnim

¹⁰ Folklorni (narodni) ples. Preuzeto s: <https://ples.com.hr/narodni-ples/folklorni-narodni-ples-a59-html/>

¹¹ Isto.

festivalima. Prve *Smotre hrvatske seljačke kulture* bile su u organizaciji *Seljačke sloge*. Dvadesetak godina kasnije, brojna gradska amaterska kulturna društva počinju davati doprinos folklornoj kulturi. Danas su najvažnije smotre folklor *Međunarodna smotra folklor*, *Vinkovačke jeseni*, *Dakovečki vezovi*, *Voloderske jeseni* i *Brodsko kolo*.¹²

2.3.1.2. Instrumentalni sastavi

S obzirom na geografska područja, u Hrvatskoj su prisutni različiti instrumentalni sastavi koji djeluju u hrvatskim folklornim društvima.

Za Slavoniju i Baranju karakteristično je plesanje u kolu, praćeno svirkom na gajdama (puhačko glazbalo s mješinom), koje je do 20. stoljeća gotovo u potpunosti potisnula tambura. Tambura je žičani trzalački instrument koji može biti različite veličine i funkcije. Tambure se nazivaju dangubica, bisernica, samica, brač, bugarija, berde i dr. Svirači tambure najčešće se za muziciranje udružuju u skupine, od manjih ansambala do tamburaških orkestara s različitim veličinama glazbala.¹³ „Bisernica svira glavnu melodiju i ugođena je na najviše tonove. Dionica za bisernicu piše se u prvoj oktavi, a zvučno je za oktavu više. Brač udvaja glavnu melodiju u oktavi niže od bisernice. Notama se piše i čita u realnoj oktavi. Čelo ukrašava i udvaja basovu pratnju. Većinom svira neke pasaže i prelaze koji odgovaraju trenutnom akordu. Notama se piše i svira u realnoj oktavi. Bugarija je akordički i ritmički instrument. Uz berdu daje određeni ritam pjesmi. Svira se istovremeno po svim žicama. Berda je najveći instrument u skupini tambura. Ima ulogu basa u tamburaškom orkestru i sastavu. Zvuči oktavu niže naspram onomu što se piše u notama“ (Hodalić, 2023: 5).

Za priobalje i jadranske otoke karakteristično je pjevanje klapa uz koje ponekad sviraju mandoline i/ili gitare. One pripadaju u žičana trzalačka glazbala. Gitara i mandolina mogle su pratiti i popularne plesove kao što su kvadrilja, šotić ili manfrina. Mandolina pripada narodnoj

¹² Folklorni (narodni) ples. Preuzeto s: <https://ples.com.hr/narodni-ples/folklorni-narodni-ples-a59-html/>

¹³ Tambura. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. *Leksikografski zavod Miroslav Krleža*, 2021. Preuzeto s: <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=60327>.

vrsti lutnje. Lutnju su u Španjolsku i Italiju donijeli Arapi i iz nje se u Italiji razvila mandolina, a u Španjolskoj gitara (Leopold, 1995).

Na sjeveru Hrvatske, točnije u Međimurju, instrumentalni sastavi nazivaju se bandisti (limena glazba, pleh mužikaši, trubentaša). Sastoje se od najmanje sedam izvođača na limenim puhaćim instrumentima i na jednom drvenom. Izvode tradicijsku glazbu uglavnom na proslavama rođenja, krštenja, rođendana, imendana, na ispraćaju regruta, na svadbama (vanjska svadbena događanja) i pogrebima, na obredno-običajnim ophodima, crkvenim svečanostima i procesijama, uključujući i proslavu zaštitnika vatrogasaca Sv. Florijana, zatim uz poklade i sklapanja posestrimstva, a u razvijenijim naseljima u okviru mjesnih promenada, mimohoda i vrtnih zabava.¹⁴

Guci (guslari, muzikaši i sl.) instrumentalni su sastavi od nekoliko violina (dvije ili tri) uz pratnju bajsice ili bugarije i bajsa. Guci su egzistirali u središnjem (sjevernom) djelu Hrvatske (Hrvatsko zagorje, Podravina, Međimurje, karlovački kraj i dr.). Njihovo pojavljivanje zapisano je u 18. stoljeću i snažno se ukorijenilo u našu glazbenu tradiciju. Danas su guci nepravedno zapali u sjenu tamburaša i kombiniranih „narodnih“ sastava i vrlo ih se rijetko može vidjeti i čuti na svjetlima pozornice. Neki od sastava koji su djelovali ranije su: Poljički guci, Kamanjski guci, Vrhovački guci, Guci iz Knez Gorice, Draganički guci, Drajasani s Vučjaka, Veseli muzikaši iz Netretića i Mahičanski guci. Navedeni sastavi nisu nje govali akademski način muziciranja već tzv. „narodski“, koji će zasigurno svaki upućeniji folklorista prepoznati. U muziciranju se svjesno proizvode tzv. „falš tonovi“ koji su krasan ukras melodijskoj liniji.¹⁵

Gunjci (gunci) su skupina glazbenika uobičajena u sjevernoj i sjeverozapadnoj Istri, koji su prvotno svirali na violini i bajsu (mali i veli vijulin). Ta su glazbala doprla u Istru iz alpskih krajeva u 19. stoljeću. S vremenom su u sastav gunjaca ušli klarinet (klarín), triještina, trombeta i druga glazbala. Gunjci sviraju isključivo glazbu za ples, uglavnom polke, valcere, mazurke, koračnice (marče), šetepaše i dr., i to na većim okupljanjima, posebno na pučkim zabavama, svadbama i seoskim sajmovima (samljima). Osim rijetke svirke na mihu, vidalicama i šurlama, bila je to jedina glazba koja se izvodila u sjevernom dijelu Pazinštine, na Buzešćini (osim Čićarije),

¹⁴ O Hrvatskoj tradicijskoj glazbi Međimurja i oko nje. Preuzeto s: <https://www.dief.eu/htgm/?virtual=show&id=1>

¹⁵ Guci. Preuzeto s: <https://web.archive.org/web/20140227235655/http://www.ethno.hr/guci.html>

Bujštini i Poreštini. Gotovo je svako selo u sjevernom i zapadnom dijelu Istre imalo svoje sastave gunjaca.¹⁶

2.3.1.3. *Vokalne skupine*

Vokalne skupine djeluju u okviru folklornih društava i razlikuju se ovisno o kraju u kojem su nastale. Naime, Svalina (2012) navodi da postoji niz obilježja po kojima se manja glazbeno-folklorna područja znatno razlikuju, no postoje i ona obilježja koja su karakteristična za sva područja podjednako.

Najpoznatiji vokalni tradicijski sastav Hrvatske je klapa karakteristična za Dalmaciju i Hrvatsko primorje. Klapsko pjevanje dio je dalmatinskog identiteta, kulture, povijesti i tradicije – i popularnije je nego ikada. Klapska glazba vrsta je tradicionalnog *a cappella* pjevanja kojeg obično izvodi četiri do osam pjevača (najčešće pet ili šest). Tradicionalno je izvode muškarci u sastavu od prvog tenora i nekoliko drugih tenora, bariton i bas glasova, a pjevači stoje u polukrugu, blago okrenuti jedni prema drugima. Pjesmu obično počinje prvi tenor, nakon kojeg se uključuju ostali glasovi, pokušavajući ton i jačinu glasa prilagoditi grupi kako bi se proizvela besprijeborna harmonija. Međutim, cilj nije da konačni zvuk bude nalik klasičnoj zborskoj harmoniji. Kombinacija neklasičnog i *falsetto* pjevanja jednaku važnost daje predočavanju emocija, kao i predstavljanju glazbene vještine. Klape često pjevaju o ljubavi, gubitku, prirodi, domu i čežnji, a motivi pjesama najčešće su vezani uz mediteranski način života. Tek sredinom 19. stoljeća diljem Dalmacije niču pjevački sastavi poznati pod nazivom klapa. Iako su se neki elementi s vremenom promijenili, tada nastaje temeljni oblik klape kakav poznajemo danas: višeglasna harmonija te pjevanje bez notacije i instrumenata.¹⁷

Zajednička obilježja glazbeno-folklornih područja panonske zone očituju se u načinu izvođenja vokalne glazbe. Kada govorimo o tradicijskom pjevanju možemo govoriti o postojanju solističkih tradicijskih napjeva, napjeva za dva ili tri pjevača i tradicijskim napjevima koji su

¹⁶ Gunjci. Istarska internetska enciklopedija. Preuzeto s: <https://www.istrapedia.hr/en/natuknice/1072/gunjci>

¹⁷ Tradicionalna dalmatinska glazba: Klapa. Preuzeto s: <https://www.camping-simuni.hr/hr/blog/tradicionalna-dalmatinska-glazba-klapa/>

namijenjeni izvođenju skupine pjevača. Kao značajne elemente vokalne tradicijske glazbe potrebno je izdvojiti i ritam i glazbeni oblik (Svalina, 2012).

Kao važan vokalni sastav potrebno je istaknuti „Ladarice“ – sastav djeluje od 1966., u početku je bio nonet, a oformili su ga braća Zlatko i Božo Potočnik. Sve su članice tog ansambla bile zaposlene i kao plesačice/pjevačice u ansamblu „Lado“, ali su kao vokalni sastav djelovale neovisno od njega. U početku su nastupale pod imenom „Devet mladih“, a godine 1968. promijenile su ime u „Ladarice“. „Ladarice“ su svojim zvonkim glasovima i jedinstvenim vokalnim umijećem udahnule novi život mnogim narodnim pjesmama i običajima. Svojim su dojmljivim nastupima, ali i mnogobrojnim izvedbama snimljenima za radio i televiziju, oduševljavale publiku u domovini i svijetu.¹⁸

Ženski vokalni ansambl „Đurđevčice“ djeluje unutar KUD-a „Petar Preradović“ koji se diči postojanjem i tradicijom još od kraja devetnaestoga stoljeća. „Đurđevčice“ svojom vokalnom tehnikom vjerno čuvaju i prezentiraju hrvatsku tradicijsku kulturu rodnog kraja, pa tako i cijele domovine. Repertoar čine pedesetak obrada narodnih napjeva. Posebno je atraktivan božićni program, a često izvode i autorske pjesme s već spomenutih festivala. Kroz dugogodišnji rad pjevačkog ansambla prošlo je više od dvadesetak članica koje su svojim nesebičnim radom sudjelovale u promoviranju rodnog kraja i očuvanju tradicijske kulture, čime su zadržale njegovo postojanje.¹⁹

¹⁸ Ladarice. Preuzeto s: <https://www.lado.hr/o-nama/ladarice/>

¹⁹ KUD Petar Preradović i Đurđevčice. Preuzeto s: <https://visitdurdjevac.hr/kud-petar-preradovic-i-durdevcice/>

3. EMPIRIJSKI DIO

3.1. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

3.1.1. Opis istraživanja i uzorak

Istraživanje je provedeno tijekom 2024. godine na uzorku od 75 članova folklornih društava u Koprivničko-križevačkoj županiji. Sudionici istraživanja ispunili su anonimni anketni upitnik kojim se od njih nastojalo doznati što ih motivira za sudjelovanje u folklornim ansamblima. Ispunjavanje upitnika trajalo je u prosjeku osam minuta. Anketiranje je provedeno tijekom boravka članova u društvima uz nazočnost istraživača koji je sudionicima istraživanja dao upute za popunjavanje upitnika. Za maloljetne članove tražena je i dobivena pismena suglasnost roditelja. Uzorak sudionika istraživanja opisan je u Tablici 1.

Tablica 1. *Opis uzorka*

spol	muški	24 (32,0 %)
	ženski	51 (68,0 %)
	ukupno	75 (100 %)
dob	do 14	33 (44,0 %)
	od 15 do 18	20 (26,7 %)
	od 19 do 30	22 (29,3 %)
	ukupno	75 (100 %)

Iz Tablice 1 vidljivo je kako je trećina sudionika istraživanja bila muškog spola. Ujedno, najviše je bilo članova koji imaju 14 ili manje godina, najmanje onih koji imaju od 15 do 18 godina, a treću skupinu čine oni koji imaju od 19 do 30 godina.

3.1.2. Cilj istraživanja, istraživačka pitanja i hipoteze

Cilj istraživanja bio je doznati što motivira članove za sudjelovanje u folklornim ansamblima i kakvi su njihovi stavovi o vježbanju repertoara i o javnim nastupima. Istraživanje je polazilo od sljedećih istraživačkih pitanja i hipoteza:

IP1: Što motivira članove za sudjelovanje u folklornom ansamblu?

IP2: Koje aktivnosti u folklornom ansamblu članovi preferiraju?

IP3: Kakvi su stavovi članova o javnim nastupima?

IP4: Kakvi su stavovi članova o vježbanju repertoara?

H1: Ne postoji statistički značajna razlika među članovima u motivaciji za sudjelovanjem u folklornom ansamblu s obzirom na dob.

H2: Ne postoji statistički značajna razlika među članovima u motivaciji za sudjelovanjem u folklornom ansamblu s obzirom na njihovu aktivnost u ansamblu.

H3: Ne postoji statistički značajna razlika među članovima u motivaciji za sudjelovanjem u folklornom ansamblu s obzirom na duljinu članstva u ansamblu.

3.1.3. Instrument i statistički postupak

Anketni upitnik sadržavao je 31 česticu. Dva pitanja bila su dihotomnog tipa (primjer: *U užoj obitelji imam članove koji su se bavili ili se bave folklorom*. Ponuđeni odgovori bili su *da* i *ne*). Dva su pitanja bila u obliku višestrukog izbora (primjer: *U folklornom društvu: a) sviram, b) pjevam, c) plešem*). Dva pitanja bila su zatvorenog tipa (primjer: *Član sam folklornog društva: (zaokruži jedan od ponuđenih odgovora) a) manje od godinu dana, b) jednu do dvije godine, c) tri godine i više*) dok je 25 pitanja bilo u formi Likertove skale (primjer: *Javni nastupi me dodatno motiviraju za sudjelovanje u folklornom ansamblu; gdje su brojevi ispred tvrdnja značili 1) uopće se ne slažem; 2) uglavnom se ne slažem; 3) niti se slažem niti se ne slažem; 4) uglavnom se slažem; 5) potpuno se slažem*). Instrument koji je mjerio motiviranost članova za sudjelovanje u folklornom ansamblu sastojao se od 11 čestica u formi Likertove skale. Pouzdanost instrumenta potvrđena je vrijednošću Cronbach's Alpha=0,842 što se smatra vrlo dobrom pouzdanošću. Za provjeru hipoteza korišteni su neparametrijski Mann-Whitney U-test i Kruskal-Wallis H-test.

Za obradu kvantitativnih podataka korištena je deskriptivna statistika. Podatci su obrađeni statističkim programom IBM SPSS Statistics 25.

3.2. ANALIZA I INTERPRETACIJA REZULTATA

Članovi su se trebali izjasniti o tomu imaju li u užoj obitelji članove koji su se bavili ili se bave glazbom (Tablica 2).

Tablica 2. *Glazbena aktivnost u užoj obitelji*

polaženje glazbene aktivnosti	da	44 (58,7 %)
	ne	31 (41,3 %)
	ukupno	75 (100 %)

Kao što se može vidjeti iz Tablice 2, nešto više od polovice sudionika istraživanja izjavilo je kako u užoj obitelji imaju nekoga tko se bavio ili se bavi glazbom.

Od članova se također nastojalo doznati kojom se glazbenom aktivnošću bave u folklornom ansamblu (Tablica 3).

Tablica 3. *Glazbena aktivnost u folklornom ansamblu*

sviranje	da	29 (38,7 %)
	ne	46 (61,3 %)
	ukupno	75 (100 %)
pjevanje	da	37 (49,3 %)
	ne	38 (50,7 %)
	ukupno	75 (100 %)
plesanje	da	49 (65,3 %)
	ne	26 (34,7 %)
	ukupno	75 (100 %)

Nešto više od trećine članova navodi kako svira u ansamblu, njih polovica pjeva, a čak dvije trećine pleše (Tablica 3).

U nastavku upitnika sudionici istraživanja trebali su navesti koliko su dugo članovi folklornog ansambla (Tablica 4).

Tablica 4. *Stož u folklornom ansamblu*

staž u ansamblu	manje od 1 godine	12 (16,0 %)
	od 1 do 2 godine	17 (22,7 %)
	3 i više godina	46 (61,3 %)
	ukupno	75 (100 %)

Kao što se vidi u Tablici 4, više od polovice sudionika istraživanja članovi su ansambla najmanje tri godine. Njih nešto manje od četvrtine sudjeluje u ansamblu jednu do dvije godine, a najmanje je onih koji su početnici.

U zadnjem pitanju prvog dijela upitnika članovi su trebali navesti sviraju li u ansamblu i, ako da, koji instrument sviraju (Tablica 5).

Tablica 5. *Instrument*

bisernica	da	13 (17,3 %)
	ne	62 (82,7 %)
	ukupno	75 (100 %)
brač	da	11 (14,7 %)
	ne	64 (85,3 %)
	ukupno	75 (100 %)
čelović	da	-
	ne	75 (100 %)
	ukupno	75 (100 %)
čelo	da	1 (1,3 %)
	ne	74 (98,7 %)
	ukupno	75 (100 %)
bugarija	da	1 (1,3 %)
	ne	74 (98,7 %)
	ukupno	75 (100 %)
berda	da	1 (1,3 %)
	ne	74 (98,7 %)
	ukupno	75 (100 %)
violina	da	3 (4,0 %)
	ne	72 (96,0 %)
	ukupno	75 (100 %)
nešto drugo	da	3 (4,0 %)
	ne	72 (96,0 %)
	ukupno	75 (100 %)

Iz Tablice 5 može se vidjeti kako najviše članova svira bisernicu i brač (ukupno jedna trećina članova). Čelo, bugariju i berdu svira po jedan član, a čelović nijedan. Tri člana sviraju violinu, a isto toliko njih navelo je kako svira neki drugi instrument. Po jedan član naveo je gajde, klarinet i tamburu samicu.

U drugom dijelu upitnika sudionici istraživanja iskazali su mišljenje na Likertovoj skali o šest tvrdnji koje su se odnosile na razlog upisa u folklorni ansambl (Tablica 6).

Tablica 6. Razlog upisa u ansambl

Tvrdnja	M (N=75)	SD (N=75)
U folklorno društvo sam se upisao/upisala jer volim plesati.	3,77	1,48
U folklorno društvo sam se upisao/upisala jer mi se sviđa nošnja.	3,81	1,14
U folklorno društvo sam se upisao/upisala jer volim pjevati.	3,89	1,31
U folklorno društvo sam se upisao/upisala zbog druženja.	4,32	0,95
U folklorno društvo sam se upisao/upisala jer volim nastupati.	4,21	0,99
U folklorno društvo sam se upisao/upisala jer volim putovati.	4,43	0,86

Možemo vidjeti kako su se sudionici istraživanja prosječno uglavnom složili s tvrdnjama da su se upisali u ansambl jer vole putovati, družiti se i nastupati (Tablica 6). Prosječno nešto manji stupanj slaganja, ali još uvijek relativno visok, iskazali su tvrdnjama da su razlozi upisa ljubav prema plesu i pjevanju, a razlog je i taj što im se sviđa folklorna nošnja. Rezultati istraživanja donekle se slažu s rezultatima prijašnjih istraživanja, kao npr. sa Šulentić Begić (2015) u čijem istraživanju sudionici navode ples kao aktivnost koju najviše vole. Rezultati se donekle slažu i s rezultatima istraživanja koje je provela Filipović (2019) u kojem se pokazalo kako je zajedničko druženje aktivnost koju sudionici najviše vole (35 %), dok oblačenje nošnje sudionici najmanje vole (7 %). Rezultati istraživanja koje je proveo Mitrović (2015) pokazuju da je najviše polaznika folklornog plesa navelo ljubav prema plesanju kao najvažniji razlog odabira ove izvanškolske aktivnosti, dok su drugi najčešći razlog odabira nastupi folklornih skupina. Polaznicima je također važna interakcija s drugim polaznicima koji imaju iste preferencije prema plesu i pjevanju kao oni.

S obzirom na dobivene rezultate, a kao odgovor na istraživačko pitanje IP1: *Što motivira članove za sudjelovanje u folklornom ansamblu?* možemo zaključiti kako im najveću motivaciju za sudjelovanje u folklornom ansamblu pružaju putovanja, druženje i nastupi.

Slijedilo je sedam tvrdnji koje su se odnosile na preferencije članova prema aktivnostima u ansamblu (Tablica 7).

Tablica 7. *Preferencije prema aktivnostima*

Tvrdnja	M (N=75)	SD (N=75)
U folklornom ansamblu mi se sviđa ples.	4,13	1,07
U folklornom ansamblu mi se sviđa nošnja.	4,19	0,98
U folklornom ansamblu mi se sviđa pjevanje.	4,19	1,04
U folklornom ansamblu mi se sviđa sviranje.	4,27	0,91
U folklornom ansamblu mi se sviđa glazbeni repertoar.	4,21	0,98
U folklornom ansamblu mi se sviđaju nastupi.	4,48	0,81
U folklornom ansamblu mi se sviđaju druženje i putovanja.	4,64	0,78

Što se tiče preferencija prema glazbenim aktivnostima u ansamblu, članovi su prosječno iskazali visok stupanj slaganja sa svim navedenim aktivnostima (Tablica 7), s tim da su druženja i putovanja te nastupi na vrhu preferencija. Rezultati istraživanja o preferencijama prema glazbenim aktivnostima u ansamblu slažu se s rezultatima autorice Filipović (2019) koja je također utvrdila kako sudionici najviše vole druženja, a u manjoj mjeri putovanja. Rezultati se ne slažu s rezultatima istraživanja autorice Šulentić Begić (2015) koje pokazuje da sudionici najviše preferiraju ples.

S obzirom na dobivene rezultate, a kao odgovor na istraživačko pitanje IP2: *Koje aktivnosti u folklornom ansamblu članovi preferiraju?* možemo zaključiti da aktivnosti koje sudionici u većoj mjeri preferiraju su druženja i putovanja te nastupi. Neke od ostalih aktivnosti koje sudionici također preferiraju su sviranje, glazbeni repertoar, nošnja, pjevanje i ples.

U nastavku upitnika sudionici istraživanja iskazali su svoje stavove o tvrdnjama koje su se odnosile na javne nastupe s folklornim ansamblom (Tablica 8).

Tablica 8. *Stavovi o javnim nastupima*

Tvrdnja	M (N=75)	SD (N=75)
Javni nastupi me dodatno motiviraju za sudjelovanje u folklornom ansamblu.	4,17	0,86
Volim javno nastupati s folklornim ansamblom.	4,39	0,77
Osjećam se zadovoljno nakon javnog nastupa s folklornim ansamblom.	4,40	0,77
Volim nastupati jer tada pokazujem sve što znam.	4,48	0,78
Volim nastupati jer me gledaju prijatelji i rodbina.	4,11	1,09
Volim nastupati jer uživam u nastupima.	4,37	0,82
Osjećam tremu kada javno nastupam.	3,81	1,27

I u ovom slučaju članovi su se prosječno uglavnom složili sa svim navedenim tvrdnjama, odnosno da vole nastupati i da vole tada pokazati sve što znaju, da se nakon nastupa osjećaju zadovoljno i da uživaju tijekom nastupa (Tablica 8). Također, vole nastupati jer ih gledaju rodbina i prijatelji. U nešto manjoj mjeri složili su se s tvrdnjom da imaju tremu za vrijeme nastupa. Rezultati istraživanja o stavovima članova o javnim nastupima slažu s prijašnjim rezultatima autorice Mitrović (2015) i Filipović (2019). Naime, Mitrović (2015) utvrdila je da se sudionicima za vrijeme nastupa najviše svidjelo što su mogli pokazati aktivnosti koje su naučili na probama folklornog plesa, što se podudara s rezultatima našeg istraživanja, dok je Filipović (2019) u svom istraživanju utvrdila kako sudionici najviše vole javno nastupati jer ih tada gledaju prijatelji i rodbina.

S obzirom na dobivene rezultate, a kao odgovor na istraživačko pitanje IP3: *Kakvi su stavovi članova o javnim nastupima?* možemo zaključiti da članovi najviše vole javni nastup jer tada mogu pokazati sve što znaju, jer se nakon nastupa osjećaju zadovoljno i jer uživaju tijekom nastupa, a ne vole osjećaj nelagode zbog treme.

Konačno, članovi folklornog ansambla su pomoću pet tvrdnji iskazali svoje stavove o vježbanju i izvođačkom repertoaru ansambla (Tablica 9).

Tablica 9. *Stavovi o vježbanju i repertoaru*

Tvrdnja	M (N=75)	SD (N=75)
Folklorni repertoar vježbam samo na probama u društvu.	3,83	1,20
Folklorni repertoar najviše vježbam zbog nastupa.	3,87	0,98
Folklorni repertoar vježbam jer uživam u njemu.	4,01	0,92
Mislim da imam utjecaj na odabir repertoara.	2,69	1,22
Kada bi repertoar bio drugačiji više bih vježbao/vježbala.	2,65	1,29

Sudionici istraživanja prosječno su se uglavnom složili s tvrdnjama da vježbaju jer uživaju u repertoaru i zbog nastupa, kao i da vježbaju samo za vrijeme proba u folklornom društvu (Tablica 9). Prosječno su iskazali neutralno mišljenje o tvrdnjama da imaju utjecaj na odabir repertoara koji se izvodi, kao i o tvrdnji da bi više vježbali kada bi repertoar bio drugačiji. Rezultati istraživanja o stavovima članova o vježbanju repertoara slažu s prijašnjim rezultatima autorice Filipović (2019) u kojemu sudionici izražavaju da upisuju folklor kao slobodnu aktivnost upravo zbog plesa i repertoara koji se izvodi. Članovi su neutralni oko tvrdnji da bi više vježbali kada bi repertoar bio drugačiji.

S obzirom na dobivene rezultate, a kao odgovor na istraživačko pitanje IP4: *Kakvi su stavovi članova o vježbanju repertoara?* možemo zaključiti da članovi najviše vježbaju repertoar jer uživaju u njemu, a nastup im je poticaj za vježbanje. Najviše vježbaju na probama u društvu.

S ciljem provjere hipoteze H1: *Ne postoji statistički značajna razlika među članovima u motivaciji za sudjelovanjem u folklornom ansamblu s obzirom na dob* uspoređeni su dobiveni rezultati (Tablica 10). Napomena: sudionici koji imaju od 15 do 18 godina i oni koji imaju od 19 do 30 godina grupirani su u jednu skupinu koja predstavlja populaciju *mladih*.

Tablica 10. Razlike u motivaciji s obzirom na dob dobivene Mann-Whitneyevim U-testom

Varijabla	dobna skupina djeca (N=33) mladi (N=42)	Prosječni rang	Mann-Whitney U	z	p
U folklorno društvo sam se upisao/upisala jer volim plesati.	djeca	33,00	528	-1,874	0,061
	mladi	41,93			
U folklorno društvo sam se upisao/upisala jer mi se sviđa nošnja.	djeca	29,65	417	-3,069	0,002**
	mladi	44,56			
U folklorno društvo sam se upisao/upisala jer volim pjevati.	djeca	37,50	676	-0,187	0,851
	mladi	38,39			
U folklorno društvo sam se upisao/upisala zbog druženja.	djeca	36,02	627	-0,784	0,433
	mladi	39,56			
U folklorno društvo sam se upisao/upisala jer volim nastupati.	djeca	37,52	677	-0,186	0,852
	mladi	38,38			
U folklorno društvo sam se upisao/upisala jer volim putovati.	djeca	36,95	658	-0,427	0,669
	mladi	38,82			
Javni nastupi me dodatno motiviraju za sudjelovanje u folklornom ansamblu.	djeca	36,62	647	-0,520	0,603
	mladi	39,08			
Volim javno nastupati s folklornim ansamblom.	djeca	37,50	676	-0,196	0,844
	mladi	38,39			
Volim nastupati jer tada pokazujem sve što znam.	djeca	36,89	656	-0,449	0,653
	mladi	38,87			
Volim nastupati jer me gledaju prijatelji i rodbina.	djeca	39,15	655	-0,436	0,663
	mladi	37,10			
Volim nastupati jer uživam u nastupima.	djeca	35,86	622	-0,840	0,401
	mladi	39,68			

p<.05*, p<.005**, p<.001***

Kao što se može vidjeti iz Tablice 10, mladi su prosječno iskazali veći stupanj slaganja u odnosu na djecu članove sa svim tvrdnjama osim s tvrdnjom da vole nastupati jer ih gledaju rodbina i prijatelji. Statistički značajna razlika utvrđena je s obzirom na samo jednu varijablu. Naime, mlađi članovi u odnosu na starije iskazali su značajno manji stupanj slaganja s tvrdnjom da su se upisali u folklorni ansambl zbog narodne nošnje. Rezultati se donekle podudaraju s

istraživanjem koje je provela Filipović (2019), a koje utvrđuje kako su se mlađi članovi upisali u folklorno društvo radi nošnje, a stariji u nešto manjoj mjeri.

S obzirom na dobivene rezultate, hipoteza H1: *Ne postoji statistički značajna razlika među članovima u motivaciji za sudjelovanjem u folklornom ansamblu s obzirom na dob* je prihvaćena.

U nastavku slijedi prikaz rezultata Mann-Whitneyevog U testa s ciljem provjere hipoteze H2: *Ne postoji statistički značajna razlika među članovima u motivaciji za sudjelovanjem u folklornom ansamblu s obzirom na njihovu aktivnost u ansamblu* (Tablice 11, 12 i 13).

Tablica 11. *Razlike u motivaciji s obzirom na aktivnost sviranja u ansamblu dobivene Mann-Whitneyevim U-testom*

Varijabla	aktivnost sviranja da (N=29) ne (N=46)	Prosječni rang	Mann-Whitney U	z	p
U folklorno društvo sam se upisao/upisala jer volim plesati.	da	18,28	95	-6,621	0,000***
	ne	50,43			
U folklorno društvo sam se upisao/upisala jer mi se sviđa nošnja.	da	24,21	267	-4,541	0,000***
	ne	46,70			
U folklorno društvo sam se upisao/upisala jer volim pjevati.	da	21,66	193	-5,488	0,000***
	ne	48,30			
U folklorno društvo sam se upisao/upisala zbog druženja.	da	33,84	546	-1,470	0,142
	ne	40,62			
U folklorno društvo sam se upisao/upisala jer volim nastupati.	da	32,66	512	-1,837	0,066
	ne	41,37			
U folklorno društvo sam se upisao/upisala jer volim putovati.	da	35,31	589	-0,985	0,325
	ne	39,70			
Javni nastupi me dodatno motiviraju za sudjelovanje u folklornom ansamblu.	da	30,86	460	-2,411	0,016*
	ne	42,50			
Volim javno nastupati s folklornim ansamblom.	da	33,72	543	-1,503	0,133
	ne	40,70			
Volim nastupati jer tada pokazujem sve što znam.	da	31,21	470	-2,473	0,013*
	ne	42,28			

Volim nastupati jer me gledaju prijatelji i rodbina.	da	37,93	665	-0,023	0,981
	ne	38,04			
Volim nastupati jer uživam u nastupima.	da	30,59	452	-2,613	0,009*
	ne	42,67			

p<.05*, p<.005**, p<.001***

Statistički značajna razlika utvrđena je kod šest varijabli (Tablica 11). Članovi koji u ansamblu ne sviraju u odnosu na svirače prosječno su iskazali znatno viši stupanj slaganja s tvrdnjama da su se u ansambl uključili zbog plesanja, pjevanja i narodne nošnje, kao i s tvrdnjama da ih javni nastupi dodatno motiviraju za sudjelovanje u folklornom ansamblu, da vole nastupati jer tada pokazuju sve što znaju i da uživaju u nastupima.

Tablica 12. Razlike u motivaciji s obzirom na aktivnost pjevanja u ansamblu dobivene Mann-Whitneyevim U-testom

Varijabla	aktivnost pjevanja da (N=37) ne (N=38)	Prosječni rang	Mann-Whitney U	z	p
U folklorno društvo sam se upisao/upisala jer volim plesati.	da	46,35	394	-3,484	0,000***
	ne	29,87			
U folklorno društvo sam se upisao/upisala jer mi se sviđa nošnja.	da	42,73	528	-1,935	0,053
	ne	33,39			
U folklorno društvo sam se upisao/upisala jer volim pjevati.	da	52,20	177	-5,926	0,000***
	ne	24,17			
U folklorno društvo sam se upisao/upisala zbog druženja.	da	40,22	621	-0,974	0,330
	ne	35,84			
U folklorno društvo sam se upisao/upisala jer volim nastupati.	da	43,70	492	-2,436	0,015*
	ne	32,45			
U folklorno društvo sam se upisao/upisala jer volim putovati.	da	39,26	656	-0,572	0,567
	ne	36,78			
Javni nastupi me dodatno motiviraju za sudjelovanje u folklornom ansamblu.	da	41,58	570	-1,503	0,133
	ne	34,51			
Volim javno nastupati s folklornim ansamblom.	da	43,01	517	-2,190	0,029*
	ne	33,12			

Volim nastupati jer tada pokazujem sve što znam.	da	46,47	389	-3,833	0,000***
	ne	29,75			
Volim nastupati jer me gledaju prijatelji i rodbina.	da	40,49	611	-1,047	0,295
	ne	35,58			
Volim nastupati jer uživam u nastupima.	da	44,08	478	-2,663	0,008*
	ne	32,08			

p<.05*, p<.005**, p<.001***

I u ovom slučaju statistički značajna razlika utvrđena je kod šest ispitivanih varijabli (Tablica 12). Naime, članovi koji pjevaju u folklornom ansamblu iskazali su prosječno viši stupanj slaganja s tvrdnjama da su se upisali u folklorno društvo jer vole plesati, pjevati i nastupati. Ujedno, isti članovi više vole nastupati jer tako pokazuju što znaju i jer uživaju u nastupima.

Tablica 13. *Razlike u motivaciji s obzirom na aktivnost plesanja u ansamblu dobivene Mann-Whitneyevim U-testom*

Varijabla	aktivnost plesanja da (N=49) ne (N=26)	Prosječni rang	Mann-Whitney U	z	p
U folklorno društvo sam se upisao/upisala jer volim plesati.	da	48,82	107	-6,278	0,000***
	ne	17,62			
U folklorno društvo sam se upisao/upisala jer mi se sviđa nošnja.	da	45,69	260	-4,380	0,000***
	ne	23,50			
U folklorno društvo sam se upisao/upisala jer volim pjevati.	da	46,56	217	-4,970	0,000***
	ne	21,87			
U folklorno društvo sam se upisao/upisala zbog druženja.	da	40,19	529	-1,342	0,180
	ne	33,87			
U folklorno društvo sam se upisao/upisala jer volim nastupati.	da	40,43	518	-1,444	0,149
	ne	33,42			
U folklorno društvo sam se upisao/upisala jer volim putovati.	da	39,81	548	-1,143	0,253
	ne	34,60			
Javni nastupi me dodatno motiviraju za sudjelovanje u folklornom ansamblu.	da	40,95	492	-1,722	0,085
	ne	32,44			
	da	40,26	526	-1,370	0,171

Volim javno nastupati s folklornim ansamblom.	ne	33,75			
Volim nastupati jer tada pokazujem sve što znam.	da	42,23	429	-2,665	0,008*
	ne	30,02			
Volim nastupati jer me gledaju prijatelji i rodbina.	da	39,27	575	-,741	0,459
	ne	35,62			
Volim nastupati jer uživam u nastupima.	da	42,10	436	-2,499	0,012*
	ne	30,27			

p<.05*, p<.005**, p<.001***

Plesači su, očekivano, pri upisu u folklorni ansambl bili znatno motiviraniji zbog narodne nošnje, a i zbog toga jer se u ansamblu pleše i pjeva (Tablica 13). Osim kod te tri varijable, statistički značajna razlika utvrđena je još kod dvije varijable. Članovi koji plešu u ansamblu iskazali su prosječno viši stupanj slaganja s tvrdnjama da vole nastupati jer tako pokazuju što znaju i jer uživaju u nastupima.

Kada se uzmu u obzir dobiveni rezultati, možemo zaključiti kako je hipoteza H2: *Ne postoji statistički značajna razlika među članovima u motivaciji za sudjelovanjem u folklornom ansamblu s obzirom na njihovu aktivnost u ansamblu* djelomično prihvaćena.

Konačno, s ciljem provjere hipoteze H3: *Ne postoji statistički značajna razlika među članovima u motivaciji za sudjelovanjem u folklornom ansamblu s obzirom na duljinu članstva ansamblu* uspoređeni su dobiveni rezultati (Tablica 14).

Tablica 14. *Razlike u motivaciji s obzirom na duljinu članstva u ansamblu* dobivene *Kruskal-Wallisovim H-testom*

Varijabla	duljina članstva manje od godine (N=12) 1 do 2 godine (N=17) 3 i više godina (N=46)	Prosječni i rang	Kruskal- Wallis H	df	p
U folklorno društvo sam se upisao/upisala jer volim plesati.	manje od godine	38,92	0,756	2	0,685
	1 do 2 godine	34,21			
	3 i više godina	39,16			
	manje od godine	33,42	1,807	2	0,405

U folklorno društvo sam se upisao/upisala jer mi se sviđa nošnja.	1 do 2 godine	34,29			
	3 i više godina	40,57			
U folklorno društvo sam se upisao/upisala jer volim pjevati.	manje od godine	43,63	1,413	2	0,493
	1 do 2 godine	34,47			
	3 i više godina	37,84			
U folklorno društvo sam se upisao/upisala zbog druženja.	manje od godine	28,46	4,354	2	0,113
	1 do 2 godine	35,97			
	3 i više godina	41,24			
U folklorno društvo sam se upisao/upisala jer volim nastupati.	manje od godine	31,54	2,959	2	0,228
	1 do 2 godine	34,21			
	3 i više godina	41,09			
U folklorno društvo sam se upisao/upisala jer volim putovati.	manje od godine	30,00	7,063	2	0,029*
	1 do 2 godine	31,29			
	3 i više godina	42,57			
Javni nastupi me dodatno motiviraju za sudjelovanje u folklornom ansamblu.	manje od godine	34,29	0,785	2	0,675
	1 do 2 godine	36,35			
	3 i više godina	39,58			
Volim javno nastupati s folklornim ansamblom.	manje od godine	33,50	1,222	2	0,543
	1 do 2 godine	36,09			
	3 i više godina	39,88			
Volim nastupati jer tada pokazujem sve što znam.	manje od godine	40,33	0,229	2	0,892
	1 do 2 godine	37,97			
	3 i više godina	37,40			
Volim nastupati jer me gledaju prijatelji i rodbina.	manje od godine	27,92	4,522	2	0,104
	1 do 2 godine	44,12			
	3 i više godina	38,37			
Volim nastupati jer uživam u nastupima.	manje od godine	33,33	1,307	2	0,520
	1 do 2 godine	36,06			
	3 i više godina	39,93			

p<.05*, p<.005**, p<.001***

Kada se usporede ispitivane varijable s obzirom na duljinu članstva folklorša u ansamblima, statistički značajna razlika utvrđena je samo kod jedne varijable od njih 11 (Tablica 14). Naime, članovi koji su u ansamblu tri ili više godina iskazali su prosječno viši stupanj slaganja

nego njihove kolege s kraćim stažem s tvrdnjom da su se u ansambl upisali zbog želje za putovanjem.

Zaključno, hipoteza H3: *Ne postoji statistički značajna razlika među članovima u motivaciji za sudjelovanjem u folklornom ansamblu s obzirom na duljinu članstva ansamblu je prihvaćena.*

4. ZAKLJUČAK

Rezultati istraživanja koje je provedeno u okviru ovoga rada, a čiji je cilj bio doznati što motivira članove za sudjelovanje u folklornim ansamblima i kakvi su njihovi stavovi o vježbanju repertoara i o javnim nastupima, pokazali su kako više od polovice sudionika istraživanja u užoj obitelji ima nekoga tko se bavio ili se bavi glazbom, dvije trećine pleše, njih polovica pjeva, više od trećine članova svira u ansamblu, a više od polovice sudionika članovi su ansambla najmanje tri godine. Najviše članova svira bisernicu i brač. Sudionicima najveću motivaciju za sudjelovanje u folklornom ansamblu pružaju putovanja, druženje i nastupi te iste te aktivnosti sudionici najviše preferiraju. Neke od ostalih aktivnosti koje sudionici preferiraju su sviranje, glazbeni repertoar, nošnja, pjevanje i plesanje. Sudionici najviše vole javni nastup jer tada mogu pokazati sve što znaju, jer se nakon nastupa osjećaju zadovoljno i jer uživaju tijekom nastupa, a ne vole osjećaj nelagode zbog treme. Mladi su prosječno iskazali veći stupanj slaganja u odnosu na djecu članove sa svim tvrdnjama osim s tvrdnjom da vole nastupati jer ih gledaju rodbina i prijatelji. Mlađi članovi u odnosu na starije iskazali su značajno manji stupanj slaganja s tvrdnjom da su se upisali u folklorni ansambl zbog narodne nošnje. Članovi koji u ansamblu ne sviraju u usporedbi sa sviračima prosječno su iskazali znatno viši stupanj slaganja s tvrdnjama da su se u ansambl uključili zbog plesanja, pjevanja i narodne nošnje, kao i s tvrdnjama da ih javni nastupi dodatno motiviraju za sudjelovanje u folklornom ansamblu, da vole nastupati jer tada pokazuju sve što znaju i jer uživaju u nastupima. Plesači su pri upisu u folklorni ansambl znatno motiviraniji zbog narodne nošnje, a i zbog toga jer se u ansamblu pleše i pjeva. Članovi koji su u ansamblu tri ili više godina iskazali su prosječno viši stupanj slaganja s tvrdnjom da su se u ansambl upisali zbog želje za putovanjem.

Folklor je naša kulturna baština koju treba negovati i čuvati od zaborava. Upravo zato trebamo zainteresirati djecu i mlade da se uključe u aktivno sudjelovanje u folklornom društvu. Da bi zainteresirali djecu i mlade trebamo imati dobro osmišljen tijek proba, a program koji će se vježbati i izvoditi treba biti primjeren i zanimljiv. Djeca i mladi sudjelovanjem u folklornom društvu osim učenja o tradiciji, uče i stvari koje su bitne za život, kao što su dijeljenje, tolerantnost i strpljivost. Folklorna glazba temelj je našeg identiteta i upravo zato takvu vrstu glazbe treba poštivati, prihvaćati i negovati. Ona obilježava nas kao narod, ali i kao pojedince.

5. LITERATURA

- Begić, A. i Šulentić Begić, J. (2019). Glazbe svijeta u sadržajima cd-a za nastavu glazbe i interkulturalni odgoj učenika. *Školski vjesnik*, 6(1), 141-153. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/230625>
- Cvitković Kalanjoš, I. (2020). Dječji folklor u Ličko-senjskoj županiji. *Učitelj – između tradicije i suvremenosti, pregledni članak*, 415-433. Preuzeto s: https://www.bib.irb.hr:8443/1128905/download/1128905.72-Chapter_Manuscript-1326-1-10-20210514.pdf
- Čunović, D. (2016). *Slobodno vrijeme djece i mladih*. Diplomski rad. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu: Učiteljski fakultet.
- Cvitan, M. (2020). *Dječje igre s pjevanjem u folklornom društvu*. Završni rad. Zagreb: Sveučilište u Zagrebu: Učiteljski fakultet.
- Filipović, D. (2019). *Folklor u izvannastavnoj i izvanškolskoj aktivnosti učenika primarnog obrazovanje u Županji i njezinoj okolici*. Diplomski rad. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli.
- Folklorni (narodni) ples. Preuzeto s: <https://ples.com.hr/narodni-ples/folklorni-narodni-ples-a59-html/>
- Gergorić, A. (2022). Uključenost učenika u tamburaški orkestar kao glazbenu izvannastavnu i izvanškolsku aktivnost u Republici Hrvatskoj. U: Šulentić Begić, J., Gigić-Karl, B. i Šebo, D. (ur.), *Pajo Kolarić i njegovo doba: zbornik radova s Međunarodnog interdisciplinarnog umjetničko-znanstvenog skupa* (str. 150-168). Osijek: Akademija za umjetnost i kulturu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku.
- Glavaš, J. (2021). Djeca i slobodno vrijeme. Služba za zaštitu mentalnog zdravlja, prevenciju i izvanbolničko liječenje ovisnosti. Preuzeto s: https://nzjz-split.hr/wp-content/uploads/2021/05/djeca_i_slobodno_vrijeme.pdf
- Guci. Preuzeto s: <https://web.archive.org/web/20140227235655/http://www.ethno.hr/guci.html>
- Gunjci. Istarska internetska enciklopedija. Preuzeto s: <https://www.istrapedia.hr/en/natuknice/1072/gunjci>

- Hodalić, D. (2023). *Tradicijska glazba i glazbe svijeta u nastavi glazbene kulture*. Završni rad. Osijek: Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku.
- Jadan, E. (2020). *Poticanje folklornog izričaja u nastavnim i izvannastavnim aktivnostima učenika osnovnih škola Hrvatskog zagorja*. Diplomski rad. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli.
- KUD Petar Preradović i Đurđevčice. Preuzeto s: <https://visitdjurdjevac.hr/kud-petar-preradovic-i-durdevcice/>
- Ladarice. Preuzeto s: <https://www.lado.hr/o-nama/ladarice/>
- Leopold, S. (1995). *Tambura u Hrvata*. Zagreb: Golden marketing.
- Lučić, M. (2014). *Dječji glazbeni folklor* (diplomski rad). Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti.
- Mitrović, D. (2015). *Folklorni ples kao izvanškolska aktivnost učenika primarnog obrazovanja* (diplomski rad). Osijek: Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti.
- Mlinarević, V. i Gajger, V. (2010). Slobodno vrijeme mladih – prostor kreativnog djelovanja. U: Martinčić, J. i Hackenberger, D. (ur.), *Međunarodna kolonija mladih Ernestinovo: 2003.-2008.: zbornik radova znanstvenog skupa s međunarodnim sudjelovanjem* (str. 43-58). Osijek: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti (HAZU). Preuzeto s: http://bib.irb.hr/datoteka/505378.Slobodno_vrijeme_mladih_-_prostor_kreativnog_djelovanja.pdf
- O Hrvatskoj tradicijskoj glazbi Međimurja i oko nje. Preuzeto s: <https://www.dief.eu/htgm/?virtual=show&id=1>
- Povijest Folklornog ansambla „Lindo“. Preuzeto s: <https://www.lindjo.hr/povijest>
- Pučko otvoreno učilište „Dr. Ante Starčević“, Gospić. Preuzeto s: <https://www.pou-gospic.hr/folklorni-ansambl-dr-ante-starcevic/>
- Rek, R. (2018). *Utjecaj folklor koprivničke Podravine na kulturnu scenu u Hrvatskoj*. Završni rad. Koprivnica: Sveučilište Sjever. Preuzeto s: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:122:620906>
- Svalina, V. (2012). Tradicijsko pjevanje u glazbeno-folklornim područjima panonske zone. U: Žakula, B. (ur.), *17. seminar folklor panonske zone* (str. 184-192). Vinkovci: Kulturni centar Gatalinka Vinkovci.

- Šešić, N. i Remenar, A. (2021). Folklorni ansambl „Koprivnica“ – Uz 40 godina djelovanja. *Podravski zbornik*, 47, 165-171. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/clanak/392809>
- Šulentić Begić, J. (2015). Dječji folklorni ples kao čuvatelj tradicije. *Suvremena pitanja*, 19, 136-147.
- Tambura. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. *Leksikografski zavod Miroslav Krleža*, 2021. Preuzeto s: <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=60327>.
- Tatai, D. (2021). *Tradicijska glazba u nastavi glazbene kulture*. Završni rad. Osijek: Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku.
- Valjan Vukić, V. (2016). Izvannastavne i izvanškolske aktivnosti učenika - višestruke perspektive. *Školski vjesnik*, 65(1), 33-57. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/177319>

6. PRILOG

ANKETNI UPITNIK

Dragi folklorashi i folklorasice,

moje ime je Dominik i student sam diplomskog studija Glazbene pedagogije na Akademiji za umjetnost i kulturu u Osijeku. Ispred vas nalazi se anketa koju provodim u okviru diplomskog rada na temu „**Motivacija djece i mladih za sudjelovanje u folklornim ansamblima**“.

Anketa je u potpunosti anonimna. Hvala na sudjelovanju!

PRVI DIO UPITNIKA

1. Spol:

- a) muški
- b) ženski

2. Dob:

- a) do 14 godina
- b) od 15 do 18
- c) 19 do 30

3. U užoj obitelji imam članove koji su se bavili ili se bave folklorom:

- a) da
- b) ne

4. U folklornom društvu: (možeš zaokružiti više odgovora)

- a) sviram
- b) pjevam
- c) plešem

5. Član sam folklornog društva:

- a) manje od godinu dana
- b) jednu do dvije godine
- c) tri godine i više

6. Ako u folkloru imaš ulogu svirača, koji instrument sviraš? (možeš zaokružiti više odgovora)

- a) bisernicu
- b) brač
- c) čelović
- d) čelo
- e) bugariju
- f) berdu (bas)
- g) violinu
- h) nešto drugo: _____ (napiši što)

DRUGI DIO UPITNIKA (zaokruži u kojem se stupnju slažeš sa svakom od dolje navedenih tvrdnji)**5 = u potpunosti se slažem****4 = uglavnom se slažem****3 = niti se slažem, niti se ne slažem****2 = uglavnom se ne slažem****1 = uopće se ne slažem**

Tvrdnja	Stupanj slaganja
U folklorno društvo sam se upisao/upisala jer volim plesati	1 2 3 4 5
U folklorno društvo sam se upisao/upisala jer mi se sviđa nošnja	1 2 3 4 5
U folklorno društvo sam se upisao/upisala jer volim pjevati	1 2 3 4 5
U folklorno društvo sam se upisao/upisala zbog druženja	1 2 3 4 5
U folklorno društvo sam se upisao/upisala jer volim nastupati	1 2 3 4 5
U folklorno društvo sam se upisao/upisala jer volim putovati	1 2 3 4 5
U folklornom ansamblu mi se sviđa ples	1 2 3 4 5
U folklornom ansamblu mi se sviđa nošnja	1 2 3 4 5
U folklornom ansamblu mi se sviđa pjevanje	1 2 3 4 5
U folklornom ansamblu mi se sviđa sviranje	1 2 3 4 5
U folklornom ansamblu mi se sviđa glazbeni repertoar	1 2 3 4 5
U folklornom ansamblu mi se sviđaju nastupi	1 2 3 4 5
U folklornom ansamblu mi se sviđaju druženje i putovanja	1 2 3 4 5
Javni nastupi me dodatno motiviraju za sudjelovanje u ansamblu	1 2 3 4 5
Volim javno nastupati s ansamblom	1 2 3 4 5
Osjećam se zadovoljno nakon javnog nastupa s ansamblom	1 2 3 4 5
Volim nastupati s ansamblom jer tada pokazujem sve što znam	1 2 3 4 5
Volim nastupati s ansamblom jer me gledaju prijatelji i rodbina	1 2 3 4 5
Volim nastupati jer uživam u nastupima s ansamblom	1 2 3 4 5
Osjećam tremu kada javno nastupam s ansamblom	1 2 3 4 5
Folklorni repertoar vježbam samo na probama u društvu	1 2 3 4 5
Folklorni repertoar najviše vježbam zbog nastupa	1 2 3 4 5
Folklorni repertoar vježbam jer uživam u njemu	1 2 3 4 5
Mislim da imam utjecaj na odabir repertoara	1 2 3 4 5
Kada bi repertoar bio drugačiji više bih vježbao/vježbala	1 2 3 4 5